

అభినవసరస్వ

యను నాక మాసపత్రిక.

నాగరఖండ స్వర్ణకారవ్యవహారాది బహుగ్రంథకర్తయగు
జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రిచే
బయరింపబడుచున్నది.

న పాడు.

సంపుటము 18	1926 సం॥ ఏప్రిల్ నెల	సంచిక 1
------------	-------------------------	---------

విషయములు.

1. నేటిప్రపంచ విద్యత్పరీక్షాసభ - సంపాదకుడు.
2. విజామురాష్ట్ర ప్రశంస - శేషాద్రి రమణకవులు.
3. ఆస్పృశ్యతానివాళిపలము - (ప్రాక్టికల్ నాటి) మండలిన
4. లాయరునోటీసు. [వెంకట్యగారు.
5. ఉత్తరములు.
6. ఆస్పృశ్యతానివాళిపలము - సంపాదకుడు.
7. భక్తివిజయము - మల్లాది ఆంజనేయశాస్త్రిగారు
8. నాగరఖండము - సంపాదకుడు.

చందానిర్ణయము సంవత్సరమునకు

ప్రధానపోషకులకు రు 25 0 0 సహాయకులకు రు 5 0 0

పోషకులకు రు 10 0 0 చందాదారులకు 3 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Janapadu by the Editor, Astavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry,
author of Nagarakhandam, Swarnakaravyavaharam
etc., etc.

ప్రధాన పోషకులు.

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్ష స్వామిలవారు, వెలికేపల్లి.
- ౨ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి స్వామిలవారు, బ్రాహ్మణకోడూరు.
- ౩ బాకరాజు పరాంతుకరావుదేవాయిగారు. యాదవరం.
- ౪ రామలింగు గారు- నెల్లూరుపాపురంస్థానముల మేనేజరు- నెల్లూరు.

పోషకులు.

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు అభినవ విరూపాక్ష పీఠాధిపతులు.
- ౨ ఎనమండ్ర లక్ష్మీనరసింహముగారు, మర్చెంటు, బెజవాడ.
- ౩ రాజా వెంకటాద్రిస్వామిరావు, బహదరుగారు, పుర్యూరుయెన్టీలు.
- ౪ రాజామండ్రప్రగడ వెంకటహనుమంతరావు, రాఘవరావుగారు, తిరియ్యి.
- ౫ తంగెడ నరసింహారావుగారు, కరణం, మోర్జంపాడు.
- ౬ శ్రీరామయాంబికా పుస్తకభాండాగారము, లక్ష్మీనర్సపురము.
- ౭ లింగాల వెంకటరెడ్డి దేశములుగారు, కుందవరము
- ౮ చారబుడ్డి రత్నా రెడ్డిపట్టుగారు, న్యాలపోగుల
- ౯ లింగాల సీతారామరెడ్డి బండారెడ్డి, దేశములుగారు- నారాయణపురము
- ౧౦ టి. లక్ష్మణసింగుగారు, జొనగాం
- ౧౧ నెల్లూరు నరసింహారావుగారు, జొనగాం
- ౧౨ రంగచార్యులుగారు, ముక్త్యూరు, దేశములు, మసీదుపల్లె.
- ౧౩ టేకులపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు, కేశవాపురము.
- ౧౪ జాగర్లమాడి కుప్పుస్వామినాయుడుగారు, కారంచేడు
- ౧౫ పికుపాటి వెంకటరాయశర్మగారు, కరవడి
- ౧౬ క్యామాపంతుల వెంకటేశ్వరరావుగారు, తహశీల్దారు, సిరిసిల్లా.
- ౧౭ నూడూరి వీరసాంబశివరావు సర్దేశపాండ్యాగారు, మా నెకొండూరు

సహాయులు

- ౧ వావిళ్ళ వెంకటేశ్వరకాశ్రీగారు, చెన్న పట్టణము.
- ౨ బుడంపాటి సుబ్బయ్యగారు, మర్చెంట్, కాకినాడ
- ౩ సంగెం రామారావుగారు, సంగెం
- ౪ వెద్దిళ్ళు వీరయ్యగారు, కీడరు బెజవాడ
- ౫ నెల్లూరు కేశవరావు దేశములుగారు, నెల్లూరు
- ౬ రంగవల్లి రంగయ్యగారు, నర్సారావుపేట
- ౭ నారాయణరావుగారు, దాతారుపల్లె
- ౮ జేలూరి రామన్నగుప్తగారు, సదాశివునిపేట
- ౯ రాయచూరి బండారావుగారు. నెల్లూరు

అభినవనరస్వతి.

సంపుటము ౧౮ } జానపాదు } సంఘిక ౧
తయ సం॥ అధికచైత్రమాసము }

— గుంటూరు మండల వేదప్రవర్ధకవిద్యత్పరీక్షా సభ —

శ్లో॥ యానధీత్య ద్విజో వేదా నన్యత్రా కరుతే శ్రమం
స జీవన్మేవ కూద్యోత్య మాకు గచ్ఛతి సాన్వయః॥ (పూర్వమాధవీయము)
కుక్షి తిన్దరి యస్మాన్నం వేదాభ్యాసేన జీర్యతే
కులం తారయతే తేషాం దశపూర్వాక దశాపరాక
వేదవిద్యావిహీనస్య విద్యాబాలం నిరర్థకం
మాంగల్యతంత్రహీనాయాః కన్యాయాః కనకం యథా
వేదవిజ్ఞానం దత్తం దత్తం, ఇష్టజనైస్సహ భుక్తం భుక్తం
ప్రియతమయాసహ సుక్తం, సుక్తం, శేష మదత్త మభుక్త మనుష్టం॥

ప్రభావ్యుండు వేదములజరుపక యితరవిద్యపఠనమున శ్రమచేయునో
యాప్రభావ్యుండును దద్వంశజులను బ్రతికియండగ నే శూద్రులనఁబడుదురు. ఎవఁడు
తిన్నయన్నము వేదాభ్యాసపరిశ్రమముచే జీర్ణించునో వాఁడు స్వవంశజుల నిటు పదితర
ములవారిని నటు పదితరములవారిని దరింపఁజేయును. వేదవిద్యావిహీనుని విద్యయంతయు
మాంగల్యతంత్రహీనయగు కన్యధరించినయితరసువర్ణాభిరణములవలె వ్యర్థము. వేదవిద్యన
కిచ్చిన విత్తమే విత్తము- ఇష్టజనులతోఁగూడి తిన్న యన్నమే యన్నము- ప్రియురాలి
తోఁజేసిన శయనమే శయనము- కాని తక్కుటిదానము దానముగాదు - అన్న మన్నము
గాదు - శయనము శయనముగాదు. అట్టివేదవిద్యాప్రచారము ప్రకృతము బొత్తిగా సన్న
గిలినది. కట్టు బొట్టు జాట్టుదగ్గఱనుండి మార్చి స్వధర్మచ్యుతులై బ్రాహ్మణులు నాను
మాత్రావజ్ఞులై యున్నారు. బిటిషు ప్రభుత్వమువచ్చిన తర్వాత ౧౮౦౩౯౦ మంది
రాజకీయవిద్యాలోలులై తదియవేషభాషలనే యవలంబించి స్వధర్మమును మఱచికొండఁ
బోవుచున్నారు.

సానన సంధ్యావందన బ్రహ్మయజ్ఞ పితృతర్పణాది నిత్యనైమిత్తికకర్మములయం
దకాదరము వహించుచున్నారు. సత్కర్మముల నాచరింపనివార లాచరింపకపోఁగా
నాచరించువారుగూడఁ బాల సంకుచితముచేయుచున్నారు. చతురాశ్రమీక్షతో నిర్వ
ర్తింపఁగిన వివాహోపనయనములు చతుర్థ టికలలో జేవాలయములందుఁ జేయ మొద
లుపెట్టి తుద కెండ్లలోఁగూడఁ జేయ సాహసించుచున్నారు. ఎట్లో శ్రాద్ధాదుల నాచ
రింపఁదలంచినను విధ్యుక్తముగా వానిని జేయించువారు కనుపట్టుకున్నారు. సాంగాధ్య
పతులు కాకున్నను వివాహోపనయనములుచేయించువారుగాని శూద్రుఁ దద్దినవలెనను

వచ్చినవారుగూడ నరుదగుచున్నారు. బ్రాహ్మణుల స్థితి యిట్లులుండుటచేతనే బ్రాహ్మణేతరులకు పీరివై భక్తి శూన్యమగుచున్నది. శూన్యమగుటయే కాక ద్వేషముగూడ హెచ్చుచున్నది. అట్టి ద్వేషముచే వారిహక్కులయిన యాజనాధ్యాపనప్రతిగ్రహములకు నందఱును బెనగులాడుచున్నారు. మాయొడ్ల శుభాశుభకర్మముల మేమే చేయించుకొందుమని ముందు విశ్వబ్రాహ్మణులు త్రోవద్రొక్కినారు. వీరివద్ద మంత్రములు నేర్చుకొని కన్యవారును గడకు వైశ్యులును దన్యాగ్ర మవలంబించుచున్నారు. పోనిండు లోకులు ద్వేషించినను బ్రభుత్వమువచ్చినను మంచిభావముతో నుండకుండ వారును విరోధముఁ బూనుచున్నారు. ఉద్యోగము లూడగుంజుకొనుచున్నారు. “వర్ణానాం బ్రాహ్మణోగురుః” అను నభియుక్తికి నందఱికిని బ్రభుముఁడైన బ్రాహ్మణుండు ప్రకృత మందఱికిని గడను ద్రోయఁబడినాడు. వీ రెంతబుద్ధిచాకచక్రముగలవారలైనను నెంత రాజకీయవిద్య పఠించినను దుదకుఁ బోసికొనిత్రాగ నీళ్ళులేనికాల మాసన్నమైనది. స్తోమ దాయదాహిధర్మస్య ద్లానిర్భవతి భారత । అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం మనిచెప్పిన భగవానుఁ డిట్టివైపరీత్యముగల్గిననుయమున నేనోయొకరూపమున నవతరించి మరల లోకమును బాగుపఱుపకయుండఁడు. ఆయన రామచంద్రదేంద్ర సరస్వతీ (అప్పానధాని) స్వామిరూపమునఁ బ్రకృత మావిర్భవించి బ్రాహ్మణసంఘాధ్యక్షునియొక రాజమార్గమును నిర్మించుచున్నాడు. పెస్టుతమగుచున్న వేదవిద్య సుధరింపఁజూచుచున్నాడు.

వేదప్రవక్తవిద్యత్పరీక్షాసభను సిద్ధముచేసినాడు. ఈసభయొక్క యుద్దేశము కేవల ఋగ్వజుస్సామ వేదములను బూర్వోత్తరమీమాంసలను బ్రచారములోకిఁ జెచ్చుటయే. ఈసభ ప్రతివత్సరము వైశాఖ శు ౫ నాఁడు చేయఁబడుచుండును. సభాకార్యముల నిర్వహించుట కొక పరీక్షాధికారియు నొక కార్యదర్శియు నొకకోశాధికారియు నుండురు. వేదములో పన్నుము ౧౩ కి రు ౪ ల చొ॥ ౧౩ పన్నుములు పరీక్ష నిచ్చిన విద్యార్థికిని దనుపాధ్యాయునకును చెల్లిరు. ౫౨ లు సత్కారముచేయఁబడును. విద్యార్థిణ్యముననుసరించి ౨౨ పన్నుముల యర్థమును సభలోఁ బరీక్షనిచ్చువారికి, పన్నుము ౧౩ ౧౨౨-౦౦ ల చొ॥ రు ౧౧౬ లు బహుమాన మీయఁబడును. పూర్వమీమాంసాశాస్త్రము పూర్తిగాఁ బరీక్షనిచ్చినవారికి రు ౧౧౧౬ లును నేలులును బంగారు పతకమును బహుమతిగా నీయఁబడును. ఇంకను సాదేశకర్మములలోఁ బరీక్షనిచ్చినవారికిని గోతసత్కారము చేసెదరు. బ్రాహ్మణుల ధనార్జనముకొఱకుఁగా స్త్రీచ్ఛవోగాణాది విద్యల నభ్యసించి స్వధర్మముల నుజ్జగించుచున్నారు. శ్లో॥ కాకమాంసం శునోబ్బిప్తం స్వల్పం తదపి దుర్లభమనరీతి నట్టులైనను జీవరతుఁ ద్రోయఁబడుచున్నారు. అందుచే భవాశ నెట్టి నఁగాని మనవారు మరల సదాధ్యయనమునకుఁ గడంగరని శ్రీస్వాములవారిమార్గమును వేదికినారు. ఆప్టుదే గడవిన నం॥ ౧౨ మంది పరీక్షలిచ్చి

బహుమతిపడసియున్నారు. ఈసం॥ పరీక్ష కంకను సంఖ్య యధికమైనది. ఈ సం॥
 వేదప్రవర్తకవిద్యత్పరీక్షాసభ శింకరజయంతినాడు వైశాఖ శు ౫ (16-5-26) నర్నా
 రావుపేటలో జరుపబడును. ఒకముహూర్తమేని యొకయింటనుండి యొకరితో మాట
 లాడక శుద్ధవిరాగులై యైదిండ్ల మాధుకరాన్నము గుడుచుచు దేవాలయధర్మసత్రాసు
 లలో దినమొకయూరం గాలముగడపుచు సర్వదా యాత్మానుసంధానమొనర్చుచుండెడి
 స్వాములవారు ప్రకృత మిక్కార్యమున బద్ధకంకణులై యూహారికి స్వయముగాఁ దిరు
 గురుఁ జందాలు వనూలుచేసి కోశాధికారివశము చేయుచున్నారు. ధనాశేచే
 జెక్కండ్రు వేదాధ్యయనము చేయుచున్నారు. ఉపాధ్యాయులు చేయించుచున్నారు.
 ఆమరావతి పొన్నూరు వంగోలు బాపట్ల గుంటూరు కొల్లూరు మున్నగునూళ్ల బాత
 శాలలే యేర్పడినవి.

పొన్నూరు వేదపాఠశాలలో భావనారాయణ దేవాలయధర్మకర్తలగు చింతపల్లి
 దొరసానిగా రన్నమును నమరావతి పాఠశాలలో మారేపల్లి పిచ్చయ్యగా రన్నవస్త్రముల
 రెండును విద్యాధుల కిప్పించుచున్నారు. కావున నోబ్రాహ్మణపాలకూరారా! రాజ
 కీయవిద్యలు చదివి యున్న నోబ్రాహ్మణములుచేపెడి దినములు తిరిగిపోయినవి. చండు - వేద
 శాస్త్రములఁ బఠింపుడు. బహుమానములుపొందుడు. స్వధర్మమున నిల్చి యశోధనము
 నాజ్ఞించి యభివృద్ధిఁజెందుడు. ఉపాధ్యాయలూరారా! ఇకవైనను దురన్న దుర్దాన
 ముల కాశంపక నీచసేవమానుకొని విద్యాధులనుజేర్చుకొని వేదశాస్త్రముల వృద్ధిఁజెందు
 యథాపూర్వముగా బ్రాహ్మ్యమును బ్రతిష్ఠింపుడు. షటియొకపరి యేతత్సభానిబంధన
 ములు మున్నగునవి తెలిపెదను.

నిజాంరాష్ట్ర ప్రశంస

సీ॥ ప్రాచీన కావ్యముల్ పఠిగ్గుచోంతరమున నిలువక చీకి జీర్జించుచుండె
 పూర్వ శిల్పాలయంబులు నేలమట్టమై పొంకమంతయుఁ గోలు పోవుచుండె
 దేశీయ రాజన్య దివ్యచరిత్రముల్ తెలుపు కావ్యములు గలించుచుండె
 పారశింత్రియ్యునఁ బ్రతిబాలుఁ డనదయై మాతృసేవావృత్తి మజుచుచుండె
 తే॥ గీ॥ నాయకుండెవ్వఁ డాత్మార్పణంబొనర్చి తల్లిబాసకు మేల్లార్పఁ దలంపడయ్యె
 ఆంధ్రవాఙ్మయమునకు సహాయమైన సలుపఁగారాదె తల్లి నిజాముభూమి॥
 సీ॥ కాకతీయుల పరాక్రమ చరిత్రములు దేశీయు లింక సాధించలేదు
 సత్కవి వర్ణుల జన్మప్రదేశముల్ విజ్ఞానధను లింక వెనుకలేదు
 వృద్ధులు బెలిపెడు వివిధ చరిత్రముల్ గ్రంథస్థమున జేయఁ గడఁగలేదు
 ఆంధ్ర రాజన్యుల యవ్యాచారయశంబు వాఙ్మయంబున భద్రపఱుపలేదు

తే. గీ. పారతంత్ర్యంబుకొఱకయి పొని మొసగి కీర్తిగాంచినయోధులవరసములు
భావలో కాశ్యతత్వంబుఁ బడయలేదు కాంతి నీకందుకమ్మ నిజముభూమి ॥

సీ. సారస్వతంబును శౌర్యంబు సమముగాఁ జేసెను మున్నోరుగల్లుపురము
కత్తిని నాంధ్రవాఙ్మయమును నొకరీతిఁ జవిచూపె గణపతి చక్రవర్తి
మాతృదేశాధిపతి మానినియై శౌర్యదీప్తినించెను రుద్రదేవిరాజ్ఞి
చైవంబు రాజ్యంబు సమముగా వెలయించి లేజుగూరిచె శివదేవమంత్రి

తే. గీ. మతము కొర కాంధ్ర సామ్రాజ్య మధ్యమందు కాంతిలోకంబుజేరి జై నవరులు
నాటి విఖ్యాతవృత్త మీనాటికైన సాటరాదఁటె తల్లి నిజము భూమి ॥

సీ. సర్వజ్ఞసింగమ త్మోనాయకుని కీర్తి కల్పితంబునె నొక్క కావ్యకర్త
బమ్మెర పోతన భిక్షాగ్రణ్యుని నొంటిమిట్టనుజేర్చె నొక్క ఘనము
కాశీశ్వరచరిత్ర కాళహస్తికిఁబెట్టి ప్రచురించె నొక కావ్యపారగుండు
వేములవాడను వేములవాడగా ముడిపెట్టె నొక కళాబోధకుండు

తే. గీ. చిక్కినందాఁక నాంధ్రుల చిరయశంబు కన్నడల నెత్తిపె నంటగొట్టెనొకఁడు
పూర్వవిఖ్యాతి ఈరీతి పోవుచుండె కాంతిగానుండకమ్మ నిజము భూమి ॥

సీ. భారతంబును గేలబట్టి తిక్కన సోమయాజి పఠించిన యాంధ్రనగరు
ఘోరచైవము పాలకుఁడై సోమనకవి యలరారఁజేసిన యాంధ్రనగరు
పాశ్చాత్య శోధక ప్రతినిధి వేనోళ్ళ వాదనోక్తులుగొన్న యాంధ్రనగరు
పరశురామకుటుంబు గురుమూర్తి వేదవేదార్థముల్ నింపిన యాంధ్రనగరు

తే. గీ. పూర్వవిఖ్యాతి లవలేశమునకుఁ దగిన గురుకు గనకుంట నీకొక కొఱతనుమ్మి
యాత్యతేజంబులో సహస్రాంశమైన జాలువారింపు నుచట నిజముభూమి ॥

సీ. భువనగిరి దుర్గమునుజూచి యాంధ్రుల దిక్పరభావంబు దెలియవచ్చు
రామప్ప గుడుల యారజముచే నాంధ్రుల కిల్పకీర్తిని దెలిసికొనవచ్చు
ఓరుగల్లుతోట పెంపూహించి యాంధ్రుల శేషుషీబలము చర్చింపవచ్చు
పాకాలచెలుపు చెల్వముఁ జూచియాంధ్రుల యైశ్వర్య విభవంబు లరయవచ్చు

తే. గీ. చిరయశమ్మునుగాంచిన చిన్నాళింక జేక చారిత్రములను చిత్రించువరకు
నిలువకుండునె యనుచుఁజింతింప వలగు కాంతి కిదిజేకగాదు నిజముభూమి ॥

సీ. ప్రతిపాలకుండాంధ్ర భావలో విజ్ఞాన సాహిత్య విభవముల్ సంగ్రహించి
పౌతిసాధ్యయును నాంధ్రభావలో గావ్యకల్పనము గావించెడి ప్రజ్ఞబుడని
పౌతియునకుం డాంధ్రభావకై సర్వసంగత్యాగ మొనరించు కడిమినొంది
ప్రతిధనికుం డాంధ్రభావకై సర్వస్వమర్పించు త్యాగ రహస్యమెఱిగి

తే. గీ. జేతమున నల్లడల నాంధ్రజేకకీర్తి సమధిశోత్సాహ వంతులై సాటుచుండఁ
గాంచి సంతోష మంద జేకాంతమందు నరయనుండు నిజము రాష్ట్రాధిపాని

సీ. ఆంధ్రులెల్లరు పత్రికాదికంబుల చెనుడియక వ్యాసముల్ వ్రాయుటెపుడో
 ధనవంతు లెల్లరు తల్లిబాసకు సేవ సలుపగామునుచుండు నిలుచుటెపుడో
 మలకాంతలెల్లరు తెలుగుకావ్యంబులు చిత్రచిత్రముగ రచించుటెపుడో
 ముసలిమానులు నాంధ్రముఖ్యులు మాతృసేవాధర్మముల కొడం బడుటలెపుడో
 తే. గీ. ప్రతిగృహంబున పత్రికా పతనవాచి కర్ణ పేయంబుగా విన గలుగుటెపుడో
 యట్టి సుదినంబు కొఱకయి యనవరతము నరయించుండు నిజము రాష్ట్రాభిమాని

— అస్పృశ్యతానివారణఫలము —

అర్యులారా! మనభారతీయులు తమనాగరికధర్మానుసారము కృతత్రేతాద్వాపకకలియుగ
 ములని విభజించి నాలుగు పేరులు పెట్టిరి. ఇట్లే యైహోపాదేశీయులు క్రమక్రమముగా
 వృద్ధిచొందిన తమ నాగరికత ననుసరించి యంధకారయుగమనియు మధ్యయుగమనియు
 నూతన యుగమనియుఁ జేరులిడుట ప్రపంచచరిత్రవిషయ మెఱింగినవార లందఱును విడి
 తమేకదా! మన నాగరికత ననుసరించి యేర్పడుపంబడిన నాలుగు యుగములకు
 “కృతేతమానవాధర్మా స్త్రీతాయాం గౌతమాస్మృతాః, ద్వాపరే శంఖలిఖితాః కళా
 పారాశరాస్మృతా” యను స్మృతివాక్యప్రకారము నలుగురు స్మృతికర్తలై తత్తద్వ్యా
 గానుసార మొకరికంటె నొకరు ధర్మకాఠిన్యమును దగ్గించుచువచ్చిరి. అట్టి యుగచతు
 స్తయములలోఁ బ్రస్తుత కలియుగమునఁ బరాశరస్మృతిధర్మము లనుష్ఠింపవలసియున్నవి.
 కావుననే “స్వగ్రామే పూర్ణమాచార మన్యగ్రామే తదగ్రకం, పట్టణే పాదమాచారం
 పథి శూద్రవదాచరే” త్తని నిర్ణయించిన పరాశరుని వేసోళ్ళు బొగడవలదా? కలి
 యయిడువేల సం॥ ప్రాంతమందు శ్రీమన్నీలకంఠచటోపాధ్యాయుని పుత్రి శ్రీమతి
 సోశినీచటోపాధ్యాయుని డాక్టరు గోవిందరాజులునాయనిఁ దెన్నపురి బ్రహ్మోపాసన
 మందిరమందు బ్రహ్మోపాసకుల సమక్షమందు విధియితముగా వివాహమాడెనని
 యాంధ్రప్రకాశికలోఁ జదువుభాగ్య ముట్టి “కలః పంచసహస్రాణి జాయతే వర్ణసంకరం”
 యను వాక్యప్రకారము యుగధర్మము నెఱవేఱినందుల కానందమయ్యెను. పూర్వము
 కాశ్మీరసమృతము కాకపోయినను నొకవర్ణములోని పురుషుఁ డొకవర్ణములోని స్త్రీని
 భోగినిగా నుంచుకొనుట జరుగుచుండెడిదికాని వైవాతి స్త్రీః క్రిందితరగతి పురుషుని
 వివాహమాడిన ట్లుగుపడదు.

కలిధర్మములలో “కశ్యానా మపవర్ణానాం వివాహాశ్చ ద్విజన్మకా” మని
 సవర్ణస్త్రీనే సవర్ణ పురుషుఁడు వివాహమాడవలసినట్లు విధియుండఁగా నిట్టివివాహ
 మాడుట ధర్మవిరుద్ధమగుదా? వ్లో! కలః పంచసహస్రాణి జాయతే వర్ణసంకరము
 రీతి నిట్లుగుట యుక్తమేయని యనినచో “జాతస్య మరణాంధ్రువ” మని తండ్రి పుత్రుని
 మరణ మంగీకరించునా? ప్రాణములు కంఠగతములగు నుత్తర జన్మచేయఁజేసెద

డునా ? మరణించినపుడును కై యడలకుండు తండ్రి లోకమునకలరా ? యోజించు
 పుడు. అట్లే ధర్మవిప్లవమైనప్పుడెల్ల సనాతనమతానుయాయు లందఱు దురస్థిలును.
 ప్రస్తుత మార్గసమాజ బ్రహ్మసమాజాదులు బయలుదేరి వర్ణసాంకర్యమును ధారాళ
 ముగా బోధింప నారంభించినది - వర్ణసంకరప్రవృత్తి నేసరుడగు గాంధీమహాత్ముని
 బోధలన్నియు నాచరించుట మానినను బలువు రీయస్పృశ్యత మహాపాపమని నివార
 ణకై పాటుపడుచుండుటయు బాటుపడుడని మహాత్ముడు బోధించుటయు స్వరా
 జ్యమునకేకదా ! చూచితీరా కలికాలమహిమ ? నునుజుని ప్రధానాంగమగు శిరము
 నందున్న చెవి కన్ను ముక్కులలోఁ గంఠూతినివారణార్థము పెట్టుకొనిన తనవ్రేలు
 కడుగకుండ నావ్రేలుగల చేతితోనిచ్చిన నీరుత్రాగుట కా శిరమునందేయున్న నోరు
 సహించదే. కనుకం బరాశరస్మృతిలోని యాచార ప్రాయశ్చిత్త కాండలు వ్యవహార
 మలో నున్నంతకాలము తత్స్పృశ్యమయాయులగు జనుల కంతములోఁ బ్రాణమున్నంత
 కాలము నీయస్పృశ్యతా నివారణమున కొప్పుకొందురా ? ఇయ్యది యొకమత్యవను
 ప్పత్తమునకు నేమిపురుగువంటిదై మొదటిలే మోసమొనర్చుగా ? మన హిందువులలో
 కొకభేదాతిలో జన్మకుఁ బ్రథమకర్మమగు గర్భాధానమున కనుకూలమగు స్త్రీరజ
 ప్తయమైనచో “ ప్రథమేహని చాండానీ ద్వితీయే బ్రహ్మఘాతినీ, తృతీయే రజశీప్రాక్తా
 నాతులేహని తుద్ధిదా (మూర్ఖినీ) యనువిధిచే నాస్త్రీని ముట్టుకుండుట స్త్రీభాతి
 శ్రమమనించుటయగునా ?

ఇట్లు భార్యకుండుకుండుదానియందు భర్త కనిష్టమని యొనరేని చెప్పుసాహసిం
 కురా ? ఇంకొక దృష్టాంతముగనుండు. మేనత్త మరణించిన మేనల్లున కాశోచమని
 స్మృతి విధించినది. నాం చేదానిబాలుడు. అట్టిబాలున కన్నము దినిపించినతల్లి
 ప్పానముజేసినగాని యింట నుట్టించువస్తువు ముట్టదే. ఇది పుత్రునియందన్వితమా ?
 కేక కాస్త్రునియవదధమా ? యోచింపుడు. అట్లే కాస్త్రునియమము కొందఱిని
 ముట్టుకుండుటకుఁ గారణముగాని వారీయందలి విరోధముగాదు. సోదరులాగా ! శ్లో॥
 గాజ్ఞీ ధర్మిణి ధర్మిస్తాః పాపే పాపపరాస్పదా । రాజాన మనువగ్రంథే యథారాజా
 థాప్రజా । అను కాస్త్రప్రకారము బాతనియమరహితప్రభుపాలనముగానఁ దప్పనిసరియై
 గండాలురను ముట్టుచుంటిమి. ఇది కాస్త్రవిహితమని యనకుండు. అట్లందురేని
 యాచారప్రాయశ్చిత్త కాండలను బరాశరస్మృతినుండి నిడఁచిసి తగులఁజెట్టుడు. ఒక
 కేక “ సంతసరాదులలో సంగడిరైలులో స్పర్శదోషంబులు సమపిపాదే ” నన్నట్లు
 ప్రస్తుతము సంతలు దేవోత్సవములు మున్నగువానిలో విధిలేమిఁ జండాలాదుల వంటినను
 సనాతనమేదమతానుయాయులు కాస్త్రోక్తమగు స్నానాదివిధి లాచరించుచునేయు
 గ్గురు. ఇంకొక నిపరీతసిద్ధాంతముగనుండు. భగవద్గీతలలోని “ చాతుర్వర్ణ్యం మయా
 సృష్టం గుణకర్మ విభాగత ” యను వాక్యమునకుఁ బూజ్యులం బహుగ్రంథములును

సర్వావరోధకములగు వ్యాఖ్యలును నిర్మించిన శ్రీమ చ్చంకరభగవద్వాదాదుల యనుభవార్థములను విడిచి కొందఱు పాశ్చాత్యవిద్యావ్యామోహితులు సవనాగరికులమని విజ్ఞపించు మనుజుని గుణకర్మములనుబట్టి జాతినిర్ణయముచేయవలయునని స్వకపోలకల్పితార్థమునుజెప్పుట సంకరయోగమహాత్యముగాక మఱియనవచ్చును? అనుభవములోఁ జూపెద. శ్రీమత్పూర్వరము జమిందారుగారు పుట్టినది బ్రాహ్మణజాతిగదా! జమిందారై ప్రభుత్వగుణముండుటచే త్పత్రియైండు. పోలవరపు జేజన్నీలోని కఱ్ఱనమ్మటచే వైశ్యుడు. ఆయనయే యుద్యోగాదిరాజసేవావృత్తి నవలంబించుటచే శూద్రుడు. ఇట్లాకజన్మములోనే యిన్ని జాతులుగా మాజవలసియుండఁగా గుణకర్మములనుబట్టి జాతినిర్ణయముచేయుట కెట్లువలనుపడునో యోచింపుఁడు.

అస్పృశ్యులన మాలమాదిగవారేగాక వైజాతివారి కీకలిలోఁ గిందిజాతివారందఱు నస్పృశ్యలేగదా! ఈయస్పృశ్యులలోఁ గోటిశ్వరులేకాక భూపరిపాలకులగువారు గూడఁ గలరే. పోసిండు. ఈయస్పృశ్యత్వవలనఁ బూర్వము శ్రీకృష్ణదేవరాయాదుల యాంధ్రరాష్ట్రస్థాపనకుఁ గాని శ్రీ శత్రుపతి శివాజిగారి మహారాష్ట్రరాజ్యస్థాపనకుఁగాని యాటంకముగలిగెనా? శైవమతానుసారము నందుని కైలాసప్రాప్తికిఁగాని, వైష్ణవమతానుసారము తిరుప్పావీయార్థానుసారము వైకుంఠప్రాప్తికిఁగాని యడ్డులేని యస్పృశ్యతయిపుడెందులకు నివారణకావలెను? హిందూదేశపుఁ బ్రధానవృత్తియగు వ్యవసాయములో బ్రాహ్మణహృదయందాలురు మువ్వరుఁ గలసి పనిచేయునప్పుడు కొనినవైరు కళ్ళమునకుఁ జేర్చుటకు మోపులకట్టి మధ్యనర్తించును శూద్రుడు బ్రాహ్మణచండాలర కిద్దఱుకు మోపులెత్తి తానిక మోపునెత్తుకొని కార్యసాఫల్యమొందుచు నన్యోన్యసహకారముతో నుండ నీమాలమాదిగలను నిరాదరణచేయుచుండిరనుట లోకజ్ఞానముగలవారలకుఁ దగునా? ఈకృషి వృత్తిలో సహకారమేకాక నిన్ను జాతీయుండగు పాలేరువానికి దనకంటె ముందు పోలిచుట్టి పోలిచేటనిచ్చెడి యాచారమేకాక యాపాలేరుభార్య మగని కన్నముదెచ్చిన దుత్తలోపలికిఁ గళ్ళములోని నానాధాన్యములు గ్రహించుటయే కాక ముందు కానిన కాయగురలు యజమానునికన్న ముందే చూచిమాడకయుండఁ గ్రహించుట వ్యవసాయికుల కందఱకు ననుభవైకవేద్యమేగాని సవనాగరికుల కేమియెఱుక? ఒకవేళ నీ మాలమాదిగలఁ జేరఁదీసిన హిందువులకు స్వరాజ్యము ప్రభుత్వమువారాసంగెదరన్నచో నేకమతైకజాతిలోని రోమక కార్థాలికులగు నైర్లందువారి కిచ్చుటకు సమ్మతించిరా? పోసిండు. బ్రిగ్హోరాథకులగు కార్థాలికుల కిచ్చుటకు సమ్మతించుచున్న మానెఁగాని క్రీస్తుశకము 1588 సంవత్సరప్రారంభమందుఁ బ్రోటెస్టంటులగు స్పెయిక్ వారి నేమాత్రమాదరించి? ఇటీవల 1914 మొదలు 1918వఱకు నాలుగువత్సరములేకవతమున నేకజాతినే కాక యేకకుటుంబములోఁజేరి శ్రీమద్విశ్వాంయమహారాజిగారి మనుమలగు జార్జి కెయిజరు లొంకొరులు కత్తిదూసినది చారిత్రకవిషయమేకాక కనులారఁ జూచియుంటిమే!

ఇట్లే వ్యాపారాంతమందుఁ బినతండ్రి పెదతండ్రి బిడ్డలగు పాండవ కారవులకును రాజ్యకాంతచే యాధ్యములు పాసంగక తప్పవయ్యె. కావున బ్రహ్మసామాజిక కార్య సామాజికాదులచే సువార్తలుగా బోధింపబడు వర్ణసాంకర్యమును సిద్ధాంతీకరించుటకై యవతరించిన గాంధీమహాత్ముడు తనపనిఁ దాఁ జేసిచననున్నాడని గ్రహింపుఁడు. లేకున్న ముస్ముందు బోధించిన బహిష్కారాదు లిపుడు వదలి యస్పృశ్యతా నివారణయే చేయుఁడని యేలబోధించును ? ఆయన మహాత్మకేబ్బమున కనుగుణముగా దూరదర్శియగుటచేతనే తనసిద్ధాంత మంగీకరించి పంచబహిష్కారాదు తొలగించినవో నొకయేడాదిలో స్వరాజ్యమిప్పించెదననఁగా సంధికొడంబదనికారవులవలె నాయన యాజ్ఞ సుల్లంఘించిన హిందూప్రజాసామాన్యమం దస్పృశ్యతా నివారణయహమంత్రము మూత్రము స్థిరపఱచెను. మొన్న నొకమహాత్ముడు కొండమోడెదననఁగా నెట్లు మోయఁ గలవన మీరందఱు తెలిసి నానెత్తినెట్టుఁడు, మోయకున్న శిక్షించుఁడనెఁట. నేనెఱింగినదొకటి వినిపించెద - ఒకరనసిద్ధుడ నని పల్కువానిని బంగారుచేయు సాధన మేమని శిష్యుడడుగ వేపచెట్టు రావిచెట్టుఁ గలసిన తొట్టెలోఁబుట్టిన యూరదొండవేయ సంక్రమించి తెచ్చినవో బంగారుచేసిమానెద ననఁగా శిష్యుని బిలితమంతయు ధారవోసినను నయ్యది లభింపవయ్యె. అట్లుగాక మహాత్ముడు ప్రజలుచేయఁదగినవియు మున్ను వ్యాసాదులు బోధించినవియు నగు పంచవ్యసనముల మానుటయే కాక కొంత కాలము పంచబహిష్కారములు సలుపుఁడని బోధించి యయ్యది చేయుఁజాలని హిందూప్రజల కస్పృశ్యతా నివారణమూత్ర మంటఁగట్టెను.

కాన రాజ్యముల వృద్ధిక్షయములకును రాజుల నిరంకుశప్రభావమృతపరిపాలనము లకును బూర్వపుహిందూరాజులచరిత్రలే కాక యాంధ్రపత్రిక నలసంవత్సరాదిసంచికలో 224 మొదలు 231 పుటవఱకున్న తురుష్కసామ్రాజ్యవృద్ధిక్షయము లనువ్యాసమును 232 పుట మొదలు 235 పుటవఱకున్న జపానుచేళవిజృంభణ మనువ్యాసమును 236 పుట మొదలు 241 పుటవఱకున్న యాంధ్రయసామ్రాజ్యచరిత్రమందలి యధ్యాయములు గావ్రాయఁబడిన వ్యాసము నొకసారి వ్యాయైకబుద్ధితో సవిమర్శముగాఁ బఠించినయెడల నవనాగ చమలకేకాక జాతీయవాది మితవాది జన్మినువాది స్వరాజ్యవాద్యాదుల కందఱకు బోధ పడకమానదు. కాన స్వరాజ్యప్రాప్తి కస్పృశ్యత యడ్డుపడనేరదని నమ్ముఁడు. ముస్ముందు మహాత్ముడు బోధించిన పంచబహిష్కారములు చేయుటయే కాక వ్యాసులు బోధించిన పంచవ్యసనములును మాని స్వరాజ్యలక్ష్య కలంకారప్రాయమైన స్వదేశవత్త్రనిర్మాణధారణాదులు హిందూచేళవాసు లందఱుఁ జేయుచు నందుమిగిలిన ధనమును మద్యపానమునకై ధారవోయకుండునట్లు నేత గాండ్రను దదితరులను గాంధీగెనువారును దదితరులను హెచ్చరించుచుందురుగాకయని విన్నవించుచు నీనమ్మిద్ద మనకందఱకు నొసంగుటకై సర్వేశ్వరుఁ బ్రార్థించుచున్నాడను.

క్షయవత్సరే శుభకర్మాన్త కాలనిర్ణయః

మాండవ్యః॥ వత్సరే వత్సయే దత్తయే వత్సాసంవా వివర్జయేత్
 త్రిమాసం మాసమేకంవా శుభకర్మసు సర్వదా ॥ ఇతి॥ అస్య వ్యవస్థా
 మాహ భాగురిః వింధ్యస్యోత్తరదిగ్భాగే వత్సరే వత్సరంత్యజేత్ తస్య
 దక్షిణదేశేతు త్రిమాసం వర్జయేత్సదా ॥ అంగవంగకళింగేషు మాస
 పల్కం వివర్జయేత్ ॥ ఇతి॥ బాదరాయణోపి - ఆంధ్రదేశేతు సర్వత్ర
 త్రిమాసం వర్జయేత్సదా పృథివ్యాదాతుమాసస్య త్సర్వకర్మసు గర్హ
 తః ॥ ఇతి॥ యద్యపి పూర్వోక్తవచనైష్ఠవ్యంతభూతక్షయవత్సరే మాస
 త్రియం పృథివ్యాదే చైకమాసమేవ వర్జయేదితి స్పష్టం పృథీయతే.
 తథాపి సమంతాంతరైర్భాద్రపదాదిసంవత్సరేషు శుభముకలూర్తా
 భావ ఇతిపక్షంయం॥

శాయినాం కౌండయ్య సిద్ధాంతి.

లాయరు .

ఇది యొకమాసపత్రిక. ఇందు చెన్నపట్టణమువగయిరా ఏడు
 హైకోర్టుల తాలూకు శివలు, కీమిసలు, రివిన్యూ అనగా యెట్టేలు
 లాయరులు ఆర్టు, గ్రామడియోగస్తుల ఆర్టులు, గ్రామపంచాయితీకోర్టు
 ఆర్టువగయిరా ఆర్టులపయినిజారీకాబడు అన్ని ముఖ్యమయిన తీర్పుల
 యొక్క సంగ్రహము మిగుల సులభశైలితో ప్రచురింపబడును. బాలు
 రకుసహ అర్థమగునటుల దేశరివాజు మాటలతో యీపత్రిక ప్రచు
 రించబడును. ఇంగ్లీషుభాష తెలియనివారికి దీనివిలువవ్రాయ నలవి
 కాదు. ఈపత్రికయందు గృహములో సదాబక్లీడదుండి సలహాయి
 య్యనటుల యుండును. ఈపత్రిక చదివినవారు కోర్టులలోతిరిగి వేల
 కొలదిసొమ్ము ఖర్చుపెట్టినవ్యమును పొందరు. జమీందార్లకును, ఇనాం

దార్లకును, వర్తకులకును, గ్రామఉద్యోగస్థులకును, ప్రియవేటు వకీళ్ళకును, పోలీసు అఫీసర్లకును, కోర్టులతో సంబంధముగల తదితరులకును యీపత్రిక సంజీవినంటిది. ఒకసంవత్సరము యీపత్రిక చదివినవారు తమయావజ్జీవము, యీపత్రికను విడువజాలరు. తెలుగు డేజీమ్యాగ్ నిటువంటిపత్రిక ముగియేదియులేదు.

సం॥ చందాస్సోస్తేడి సహారు 4-0-0. లు

చందాపైకము దరఖాస్తుతో పంపబడవలయును. లేని యడల ప్రభుమసంచిక పి. పి. పోస్టుద్వారా రు. 4-3-0 లకు పంపబడును. వలయువారు యీదిగువ వ్రాయబడు చిరునామాను దరఖాస్తులు పంపవలెను.

లాయరు ఆఫీసు, మేనేజరుగారికి,

పార్సీతీపురము పోస్టుఆఫీసు.

(విశాఖపట్నం జిల్లా)

బ్రహ్మాశ్రీ బాసపాటి పట్టాభిరామ శాస్త్రిగారికి,

రాజోవు శాసననిర్మాణసభకు బ్రజలవలస ఎన్నుకొనబడు వారిని గురించి సనాతనధర్మసమ్మేళనమున దర్భంగా మహారాజు గారు నడివినటుల “మనము వోట్లనివ్వవలసివచ్చినపుడు మనధర్మములను రాజస్థానములందు సర్వవిధముల కాపాడు నిబంధనల సంగీకరించువారికే వోట్ల నివ్వవలసియున్నది” అనుమాటలను మనరాజధానిలోనివాడు జ్ఞాపకములో నుంచుకొనవలెను. ఈవిషయమై ప్రచారము జరుగవలసియున్నది. తమపత్రికలో వోటరులకు హెచ్చరికగలిగించు ప్రబోధ మవసరమని తలంచుచున్నాను. మనముపేక్షించు నెడల డి. హిందూచట్టములవంటివి మనకు రాగలవు. రాచకీయరంగములకు మతసాంఘికసమస్యలు పరిష్కరింపబడుట కూడను.

అటులజరుగునెడల మననూతులు సత్యములు దేవాలయములు నూతనవిధానములకు లోబడగలవు. అస్పృశ్యతను నివారించ దీక్షగలవారెట్టితీర్థానములకైన పాల్పడుదురు. కాబట్టి అట్టివారు శాసనసభలలోజేరి రాచకీయముగ మనకు మేలుచేయజాలకున్నను మతసాంఘికములందు అన్యమతములవారితో గలసి సంకరముగలిగించు నవకాశమును దప్పించుట మన విధియైయున్నది. ఇందుకు దగినవారిని గ్రామములకుబంపి పనిసలుపుట అవసరము. ఇందుపై తమఅభిప్రాయమునుగూడ రాజ్యావప్రతికలో బ్రచురింప బ్రార్థించుచున్నాను.

బెజవాడ
21-3-26

}

వెద్దిభాట్ల వీరయ్య,
బి. ఏ., బి. యల్.,
స్త్రీ డ రు.

..... బ్రహ్మశ్రీ వేదమూర్తులగు జానపాటి వట్టాభిరామ శాస్త్రిలవారికి,

నమస్కారములు—

అయ్యా,

..... ఇప్పుడు శాసనసభాసభ్యులుచేయు అపకారము మీకు తెలియనిది కాదు ..... ప్రతిపత్రికలోను శాసనసభ్యులుచేయు అపకారములందూర్చి ముచ్చటించి ప్రజలను తగు ప్రతిక్రియవిషయమై ప్రబోధించవలసినపని ఆస్తికపత్రికల కోపినంత కలదు. ఆవిషయమై బ్రాహ్మణ స్వధర్మప్రకాశిని పత్రికలు కొంతవరకు పనిచేయుచున్నవి. కాని అందులో బ్రాహ్మణపత్రిక సకాలమునకు వెలువడదయ్యె. ఆస్తికపత్రికలలో సకాలమునకు వెలువడుచు ఆస్తికబృందములో ప్రచారము కలిగియున్నది తమదియైయున్నది. కాన ..... నాయామనవిని గ్రహించి నేనీవ్యాసములో ముచ్చటించిన కార్నాత

యమును ఆస్తికలోక మాచరణలోనికి తెచ్చునట్లు ప్రబోధింప .....
 పాటుబడగోరెదను ..... నావ్యాసముహో వ్యాకరణదోషములు విష
 యదోషములుగూడ యుండియుండును. వానిని నవరించి ప్రకటింప
 గోరెదను .....

ఇంగువ వెంకటసీతారామశర్మ,

సంతపేట, నెల్లూరు.

శా న న స భా స భ్యు ల య ప కా ర ము

పోదరవద్యులారా! మన భరతఖండమున భారతీయ మహా
 మ్మదీయ క్రైస్తవ పారసీకు లనునాలుగు పెద్దజాతులవారు నివసించు
 చున్నారు. అందు భారతీయులమగు మనము బ్రాహ్మణ క్షత్రియ
 వైశ్య శూద్రు లనునాలుగు పరిశుద్ధజాతులుగ నున్నవారము. ఇది
 గాక శైవ, వైష్ణవాది మతభేదములు గలిగియున్నాము. మనము
 ప్రత్యేకజాతిమతాచారములు గలిగియున్నాము; గాని యందఱము
 నొక ప్రజాతిమతాచారములు గలవారము కాము. మనకిందఱకును
 బ్రహ్మణము వేదమును దదర్శ ప్రతిపాదకములగు స్మృతి సూత్ర
 పురాణోపనిషాదులును నైయున్నవి. అవి చెప్పినచోప్పున నాయా
 జాతిమతములవా రాయాజాతిమతాచారములందఱ బ్రవర్తింపవలసిన
 వారమైయున్నాము. అట్లే ప్రవర్తించుచు వచ్చుచున్నాము. ప్రజ
 లొకరిద్రవ్యము నొక రపహరించుకొనకుండ రక్షకు తెల్లవసరమో
 అట్లే మతవిషయములగూడఁ బరిపాలింపఁ బరిపాలకు లవసరమై
 యున్నారు. తేనియెడల నెవరి మతాచారములయందు వారు ప్రవ
 ర్తించక యొకరిమతాచారముల నొక రనలించి పోజులు వర్ణసం
 కరులగుదురు. కావుననే పూర్వము మనలఁ బరిపాలించుచువచ్చిన క్షత్రి

యప్రభులు మనమతాచారములఁ బరిపాలించుచు వచ్చిరి. వారైనను మన మన్వాదిధర్మశాస్త్రము లేమే జాతి మతములవారి కేయధర్మములు విధించియున్నవో ఆయాజాతిమతములవారి నాయా ధర్మములయందుఁ బ్రసరింపఁ జేయుచు వర్ణాశ్రమధర్మములఁ బరిపాలించుచు వచ్చిరి. అంతియే కాని వారి యిష్టానుసారముగ మన విషయముల సంస్కరించి యావిధముగ నడువవలసినదని ప్రజలను నిర్బంధించెడివారు కారు. మతవిషయములే యననేల? రాజకీయ వ్యవహారములుగూడ మన్వాదిధర్మశాస్త్రములు చెప్పిన నొప్పుననే తీర్మానించుకొనెడివారు. ఇట్లని మన పూర్వచరిత్రలు చెప్పుచున్నవి. ఇప్పుడన్ననో మనలఁ బరిపాలించు ప్రభువులు విదేశీయులు. వీరికి మన భాషరాదు. మన మతస్వరూపము తెలియదు. అందుచే మన మతాచారవిచారణ తమపై నుంచుకొనఁదలచక “విక్టోరియామహారాణిగారు” పరిపాలనకువచ్చు సమయమున “మీమతవిషయములలో మేము జోక్యము కలుగఁజేసికొనము మీరే విచారించుకొనుఁడని” ప్రమాణపూర్వక లిఖితపత్రము వ్రాసి యిచ్చియున్నారు. ఎడ్వర్డుచక్రవర్తిగారును నాప్రమాణము ననుసరించియే ప్రసరించిరి. ప్రస్తుతపరిపాలకులగు పంచమబార్జి పార్వభౌములును నద్దాని ననుసరించియే మొన్న మొన్నటివఱకుఁ బ్రవర్తించుచువచ్చిరి. ఒకచో విదేశీయులే మన మతాచారములఁ బరిపాలింపవలసినస్థితి మనకు వచ్చినను మన మన్వాదిధర్మశాస్త్రములు చెప్పిన విధముననే పరిపాలింపవలసినవారై యున్నారు. కాని స్వేచ్ఛననుసరించి పరిపాలింప వలసినవారు కారు. దైవానుగ్రహమున వారాభారమును మనపైనిడిరి. అందువలననే మన మతగురువులగు శంకర రామానుజ మధ్వాద్యాచార్యవర్యులచే స్థాపింపఁబడిన పీఠాధిపు లాభారమును వహించియున్నారు. కాలగతినలన వారును నిపు డుదాసీనులు కావలసివచ్చినది...

ఇది యిట్లుండ మన భారతీయులలోఁ గొందఱు కలికాలవశేం
బున నిపుడు కేవల విదేశీయ విద్యావ్యామోహ పరవశులుగను స్వ
విద్యాగంధశూన్యులుగను బయలుదేరిరి. బయలుదేరు చున్నారు.
వీరికి స్వమతస్వరూపము తెలియదు. అందుచే స్వమతమునం దనూయ
మొందు. పరమతములయం దాసక్తి యధికము. వానిని (పరమతా
చారములను) మనసంఘమునఁజూపింప వీరు బ్రహ్మసృష్టివృజ్ఞాన
సామాజిక సంఘసంస్కారాదివ్యవదేశములతో బయలుదేరి చాలఁ
బాటాపడిరి. దానివలనఁ గొందఱు అజ్ఞులు చెడినను విజ్ఞులు వారి
మాయలకు లోనుగాకపోయిరి. వారికోరిక పూర్తిగాదయ్యె. అందుతో
మన సంఘసంస్కార సోదరులు మనల వర్తనకరులఁజేయ శిక్షావిధి
కన్న వేఱొండుపాఠము లేదనియెంచి శాసనసభలలో సభ్యత్వ
వదలి సంపాదించుకొని మతాచారవిరుద్ధములగు చట్టముల నిర్మింప
మొదలిడుచున్నారు. ... ..

శాసనసభలు ప్రజల కష్టసుఖములను విచారించి రాజకీయా
రికవిషయములలో వారికి సుఖదాయకములగు శాసనములు గావించు
టకుఁగా దోహతమువారిచే నిర్మింపఁబడినవి. ప్రజలు తమతమ కష్ట
సుఖములను దమపక్షమునఁ బ్రభుత్వమువారికి విన్నవించి తగినశాసన
ములనిర్మింపఁ దమలోఁ గొందఱు హూణవిద్యావిశారదులఁ బ్రతినిధు
లుగ నెన్నికొనుచున్నారు. మన సంఘసంస్కారనామధారకులుగూడఁ
బై సభల కేగునపుడు మిఁకుఁ బన్నులఁదగ్గింపఁ జేయుదుమనియు స్వాతం
త్ర్యములఁ గల్పించెదమనియు స్వరాజ్యమును సంపాదించి యిచ్చెద
మనియుఁజెప్పి మనవలనఁ బ్రాతినిధ్యమును సంపాదించుకొనుచున్నారు.
అట్లుగాక మన మతవిషయముల సంస్కరించి చట్టముల నిర్మించెదమని
చెప్పియుండిన వీరికిఁ బ్రజలలో నొక్కరైనను దమ "టటు" నిచ్చి
యుండరు.

ఈసంగతి బాగుగ గమనించియే మనసోదరులు స్వరాజ్యము
సంపాదించియిచ్చెదమను మిషతోఁ బ్రజలవలనఁ ప్రాతినిధ్యము సంపా
దించుకొని యటఁజేరి మనతోఁజెప్పినమాటల నేటఁగలిపి మతాచార

విరుద్ధములగు చట్టముల నిర్మించి మనకు వర్త సంతకరాజ్యమును సంపాదించియున్నట్లగు బ్రయత్నించుచున్నారు. ప్రస్తుత మిందులకు నిదర్శనము గవర్నర్ శాసనసభాసభ్యులగు వానుగంటి రామారావుజింగారును గవర్నర్ జనరల్ (వైస్రాయి) శాసనసభాసభ్యులగు డాక్టరు గౌరుగారును నైయున్నారు. వీరిలో మొదటివారు దేవాదాయధర్మాదాయ శాసనమును రెండవవారు గర్భాధాన శాసనమును ప్యాసుచేయించినారు. ఈరెండు శాసనములును వర్త సంతక శాసనములే యైయున్నవి. వీనివలన రానున్న యనర్థములు చెప్పునలవికాదు. “మీమతేవిషయములలో మేము జోక్యము కలుగజేసికొనము, మీరే విచారించుకొను” డని విక్టోరియామహారాజుగారుచేసిన ప్రతిజ్ఞ ననుసరించి వచ్చుచున్న ప్రభుత్వమువారును నేడీవర్త సంతక శాసనముల నంగీకరించియున్నారు. అదేమనిన మీ ప్రతినిధులేకదా యీ శాసనములుకోరినది, మమ్మెలయడిగెదరని జవాబు చెప్పుచున్నారు. ఇంతియే కాదు. ఈవర్త సంతక శాసనముల నంగీకరించువారు నూటి కేయిదొమ్మియ్యరు కన్న నెక్కువగులేరు. విషయమిట్లుండ మన శాసనసభాసభ్యులు “ఇని లేనిమంగలి పిల్లితల గొట్టుగుటకారంభించినట్లు” వర్త సంతక శాసనముల నూచేయుటయేగాక వీనిని బ్రజలలో నూటికి డెబ్బదిమంది యంగీకరించినయి నెనుబడిమంది యంగీకరించినయిం బ్రభుత్వమువారి యెదుట నసత్యములఁజెప్పి చట్టముల నిర్మించఁ బాటుపడుచున్నారు. ఈరీతిగ మన చట్టనిర్మాణసభాసభ్యులు మన కవకారముజేయుచున్నను నిట్టి వర్త సంతక శాసనములు నిర్మించుట యిష్టము లేనివారమయ్యను మనము మన యసమ్మతిన బ్రభుత్వమువారికిఁ దెలియఁజేయక మన్నుతినిన పాముబోలె వశానముద్ర వహించియున్నాము. ఈమానముద్రవలన నీశాసనములు నిర్మించుటలో విరుద్ధాభిప్రాయముగల సంఘమొకటి కలదనవిషయముకూడఁ బ్రభుత్వమువారికిఁ దెలియకండుటయు నేకొలదిమందియోయగు సంఘసంస్కర్తనామధారు లాంధ్రాదిపత్రికాముఖములఁజేయు నార్భాటముల నాలించుటయు దటస్థించుచున్నది. అందువలన బ్రజలందఱును నీశాసనములవిషయమై యరుకూలాభిప్రాయతైయి న్నవారను నాశయముతో బ్రభుత్వమువారు మనశాసన

సభాసభ్యులు తెచ్చెడి మతాచారవిరుద్ధ శాసనముల సంగీకరించుచున్నారు. కావున నిపుడు మనముచేయఁదగినకార్య మేమన—

(౧) మేము మీకు మామతవిషయముల శాసనసభలలో జచ్చించి శాసనములనిర్మించుటకుఁగా మాప్రాతినిధ్యము నొసఁగియుండలేదు. మామతవిషయముల సంస్కరించి నూతనశాసనముల సృష్టింప భగవంతునికే యధికారము లేనియపుడు మీ కధికారముగలదని తలచి మీ రావిషయమై సంస్కరించి శాసనముల నిర్మించుట మీకు యుక్తముగాదని యిప్పుటిశాసనసభాసభ్యులకు మహజరులనంపుకొనుట

(౨) మేము శాసనసభాసభ్యులకు రాజకీయార్థిక విషయముల జచ్చించి తద్విషయమై మా కనుకూలములగు శాసనముల నిర్మింప మాప్రాతినిధ్యము నొసఁగియుంటిమిగాని మతసాంఘిక విషయముల జచ్చించి శాసనములనిర్మింప మాప్రాతినిధ్యము నొసఁగియుండలేదు. లేనిదే మావారు తమయభిప్రాయమునె మాయభిప్రాయమునుగా దమవద్దజెప్పుచున్నవారు. కాన నిదివరలో వారు తెచ్చియుండిన హిందూదేవాదాయ ధర్మారాయ; గర్భాధానవయోనిర్ణయాది మతవిషయక శాసనముల రద్దుచేయుటయేగాక ఇతరమింద నట్టిశాసనముల రద్దినయెడల దాము వాని సంగీకరింపక విక్టోరియామహారాజుగారుచేసిన ప్రమాణముననుసరించి మా మతమును గాపాడవలసినదని శ్రీ ప్రభుత్వమువారికి విజ్ఞాపనములనంపు కొనుట—

(3) ఇతరమింద శాసనసభాసభ్యులనుగా నెన్నుకొనువారిచే “ మతసాంఘికవిషయమై మేము శాసనసభలలో నేవిధమగుచర్చయుఁ దీసికొని రామనియు, నితరు లెవరైన నట్టిచర్చలు తెచ్చినను వానిని నిరసించెదమనియు” ప్రమాణపూర్వక లేఖకపత్రము వ్రాయించుకొన వలయును, అందుల కియ్యకొననివారికి మన ప్రాతినిధ్యము నొసంగకుండుటయను సీకార్యత్రయమును మనము కావింపవలయును. లేనియెడల మనల సీశాసనసభాసభ్యులు వర్ణసంకరులఁ జేయకమానరు. కాన నో సోదరవద్యులారా! మన్నితనినపాముంబోలె మానముద్రి వహింపకుండు. మన మానమే మనమతసాశనమునకుఁగారణము.

ఇట్లు పలుమంది పండితులును బలీకలును నస్సుశ్యతానివారణమున కనభిముఖులైయుండుట కనబఱచియుంటిని. వాదరూపమైన యనభిముఖత్వమునుండి యాచరణరూపమైన యనభిముఖత్వమును వీక్షింపుడు.

24-2-26 ఆంధ్ర వార పత్రిక.

పాలఘాటులోని ఎజువాలను హిందువులలో అగ్రవర్ణముల వారు అస్పృశ్యులలో చేర్చిరి. సంఘగౌరవమును బడయుటకు యిటీవల కొన్నియేండ్లనుండి ఎజువాలు క్రైస్తవమతముల నవలంబించుచున్నారు. ఆర్యసమాజమువారు ఎజువాలను ఆర్యులనుచేయబూనిరి. కాలాపతిలో రథోత్సవమునకు వెళ్లుటకు తమకుహక్కు కలదని 1924లో ఎజువాలు కొందరు పట్టుబట్టగా కొంత ఘోషకలిగినది. 31-10-25న ఆర్యులు కొందరు కాలాపతి అగ్రహారమునకు వెళ్లుటకు ప్రయత్నించిరి. అచట నందరును శ్రోత్రియ బ్రాహ్మణులే నివసించుచున్నారు. ఆర్యులైనను ఎజువాలను రాసీయమని బ్రాహ్మణులు పట్టుబట్టిరి. సంఘర్షణము జరిగినది. కొంతమంది బ్రాహ్మణులకు కత్తిపోటులు తగిలినవి. అందువలన మరల కొట్లాటజరుగకుండ అస్పృశ్యులు అగ్రహారములోనికి రానుండదని 144 క్రింద ఉత్తరువు చేయబడెను.

4-11-25 ఆంధ్ర వార పత్రిక.

..... తిరుచానూరు దేవాలయములో పంచముఠాకడు ప్రవేశించుటయు కేసు జేయుటయు ఆవివరము లిదివరలో ప్రకటించియుంటిమి. ఇప్పుడు డాక్టరులో మేజిస్ట్రేటుగారు తీర్పు జెప్పుచు 75 రూ. లు జరిమానాగాని అదియాయనియెడల 1 నెల కఠినశిక్షగాని అనుభవించునట్లు తీర్పు చెప్పబడినది.....

ఈ జరిమానాను, అపీలులో దిరిగియిప్పించిరని భిన్నాభిప్రాయముగాక యాకింది పంకులు తిలకింపుడు.

1926-వ సం॥ జనవరి నెల 20-వ తేది; ఆంధ్రవార పత్రిక

పంచముని దేవాలయ ప్రవేశము కేసు

మ హా త్ము ని య భి వ్రా య ము లు

ఈవారపు “యంగిండియాలో” మహాత్ము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

దక్షిణాఫ్రికాలో జాతివర్ణ భేదమును నేరమునకుగాను మనము శిక్ష నొందుచున్నాము. భారత దేశమున మనము హిందువులము మన తోటిమతస్థులనే జాతిభేద మను నేరమును బట్టియే దండించుచున్నాము. పంచమ జాతివాడు మహాపరాధి యగుచున్నాడు. దగ్గరకు రాగూడదు. తాళగూడదు. చూడగూడదు. ఇంకను ఎన్నైనను శిక్షలు గలవు. చెన్నరాజధాని కోర్టులో నొకచోట విచారణయైన విచిత్రపు కేసును జూచినయెడల నిమ్మజాతులు మనదేశీయు లెట్టి దుస్థితిలో నున్నారో తెలియగలదు. పంచము డొకడు విశుద్ధవస్త్రధారుడై భక్తి పరవశుడై యెవరిమనస్సునుగాని నొప్పింప నెట్టియద్దేశ్యమును లేకుండ దేవాలయములోనికి బోయెను. ప్రతి సంవత్సరమును దేవాలయము లోనికి బోకున్నను అచటినుండి అర్చనలొసంగు నలవాటాయనకుం డెను. అయితే గతవత్సరము అభక్తితన్మయత్వమున ఒడలు మరచి దేవాలయములోనికి ప్రవేశించెను. అచట నున్నపూజారి ఆయన యిచ్చిన పండ్లు తాంబూలముగూడ యితరు లిచ్చిన దానితో బాటు దీసికొనెను. కాని ఆయనకు స్పృహవచ్చునప్పటికి పౌరబాటున లోప లికి వచ్చిరి ననుకొని దేవాలయమునుండి పారిపోయెను. ఆయన నరి గినవారు కొందరు వానిని పట్టుకొని పోలీసుల కొప్పగించిరి. దేవా లయ ధర్మకర్తల కీలపచారము చెలియగనే ప్రాక్షణదేసి దేవాలయ మును శుద్ధిచేసిరి. అంతట విచారణ జరిగెను. హిందూ మతస్థీటు ఆయనకు 75 రూపాయల జరిమానా విధించెను. లేదా

ఒక నెల కిక్కును స్వమలమును భంగపరచినందులకు అనుభవింపు మనను. దానిపై అప్పీలు చేయబడెను. చర్చజరిగెను. తీర్పు నాపి యుంచిరి. క్రిందికోర్టు తీర్పు తుదకు త్రోసివేయ బడెను. ఈత్రోసి వేయుట పంచమునకు దేవాలయమునందు ప్రవేశించుటకు హక్కున్న దని స్థిరపరచిగాక క్రిందికోర్టులో ప్రాసిక్యూషనుపక్షము తప్పును నిరూపింపలేకపోయెనని చెప్పుబడిను.

కావున నెవరెంత పెనంగులాడినను సనాది కాలమునుండి యాచ రణాలోనుండుటయే కాక శ్రుతిస్మృతివిహాసాదులచే నిరూపింపబడియుం డిన యస్పృశ్యత యిప్పుడు తొలగవలయునన్న నెట్లుతొలగఁగలదు? క్రమముగా నన్నియనాచారములతోపాటదియు నేర్పడును. అట్టిదానికై గణపతిశాస్త్రిగారేమి గాంధీమహాత్ముడేమి కంఠశోషచేసికొనుట పని లేనిపని. ఈయస్పృశ్యత నశించినఁగాని స్వరాజ్యముకాదనియు నైకమ త్యముగలుగదనియు బోధించుట కేవలావివేకము. “వృష్ణతాడనాద్ధంత భంగ”యనుసామ్య మిచట సార్థకము. ఒకరి నొకరు తగులుచుండినఁ గాని యైకమత్యము పొనఁగదనికదా మనవారిబోధ. ఒకరినొకరు ముట్టుకొనుటయేగాక యొకరిపాత్తులో నొకరు తినుచు నొకరిపక్కలో నొకరు పరుండు నన్నదమ్ములకే యొక్కొకచో నైకమత్యము లేక కోర్టులకెక్కి కొల్లబోవుచుండుట మనము కనులారఁ జూచుచున్నవారము. వేయేల! భార్యాభర్తలు ప్రత్యహము పరస్పర స్పర్శనమేగాక యొకరిముఖములో నొకరు ముఖముపెట్టుకొనుటయేగాక యుపకూహ నమేకాక యొకరితేజస్సులో నొకరి తేజస్సునుకూడ మేళనము చేసికొ నుచుండురు. అట్టి భార్యాభర్త లంతలను నైకమత్యముతోడనే యుండు చున్నారా? ఎందఱు పరస్పరవైరుధ్యముతోఁ బ్రసరించుటలేదు? కావున సస్పృశ్యత యైకమత్యభంజకమని యనుటకంటె సవివేక మన్య మేమియుండెడి? అదియే యనేకులఁ బట్టి వేధించుచున్నది. పండితుల

జేత శాస్త్రార్థములుగూడ జేయించుచున్నది. కావ్యకింఠవిరుదాంకితులగు గణపతిశాస్త్రిగారివంటి ఘనులచేత గడవిడచేయించుచున్నది. గణపతిశాస్త్రిగారి శాస్త్రార్థమునకు రామకృష్ణచయనులుగారి ఖండనము హానిభాషావిరులలో గొండటకు నచ్చుకున్నది. కండితసమృద్ధిముగా నున్నది. దీనిపై మరల నెన్ని ఖండనముండనములు వారు వ్రాసికొన్నను నిష్ప్రయోజనముగనుక చయనులవారు బనులువ్రాయరు. ఇదియే ఖండనము. విద్యాశేఖరభిరుదాంబితులగు లక్ష్మీరాజు ఉమాకాంతముగారి తెలుగుదేశమందలి చండాలురను వ్యాసమానకుగూడ బ్రతుకైతరం బయ్యెడి.

ఈవిషయమున నింకను ననేకాంశములు తెలుపవలసియున్నను “సెట్టిసేరు లింగము సవాసే” రన్నట్టు లిప్పటికే పీఠిక చాలనైవది కావున రామకృష్ణచయనులవారి యస్పృశ్యతానిరూపణము సస్పృశ్యతానివారణ ఖండనముల కవతలనుండు “నంటగానివా” ల్లను వ్యాసమును జదువుకొనఁ బొగ్గించుచు విరమించుచున్నవాడను.

వాగగఖండ స్వర్ణకావ్యపహారాది

బహుగ్రంథకర్త,

జానపాతి పట్టాభిగామశాస్త్రి

నమ్మదగినది. యజ్ఞాదులందు మంత్రపూతములు చేసివేయు. నాహుతి ద్రవ్యములు లోకవిరుద్ధములుగ నున్నను దేవాదులకు మహాసుఖ దాయకము లగునటుల శాస్త్రములే చెప్పుచున్నవి. హవిర్భాగములు కొఱకు దేవాదులు వివాదగలవారగుచురనియు నా హవిర్భాగములు లేని దేవాదులు తక్కువవారినియు నవిగలవారి కాధిక్యముగలదనియు శాస్త్రముగలదు. దీనివలన వారికి స్వర్గాదిలోకములయందు చెన్నివిష యసుఖములుండునను మనుష్యులచే జేయబడు యజ్ఞాదులయందైన హవిర్భాగాదులు విలువలేని సుఖమును గలుగజేయునని జేయును న్నుది.

శ్లో॥ సహాయజ్ఞః ప్రజాస్పృహ్య పునోవాచ ॥ ప్రజాపతిః ।
అనేన ప్రసవిష్కర్ష్య మేషవో స్త్విష్టకామధుక్ ॥ దేవాభావయతా
నేన తే దేవా భావయతా వః । పరస్మగం భావయంత శ్రేయః
పర మసావ్యధ ॥ ఇత్వాదిగ్రంథముచే బ్రహ్మ యజ్ఞములతో
గూడఁ బ్రజల సృజించి యీ యజ్ఞములచే దేవతలను బూజింప
వలసినది, దేవతలు క్రతుభుక్తులై వర్ణాదులచే సస్యాదివృద్ధిగలుగజేసి
కాసాదునురని చెప్పియున్నాఁడుగాన నీలోకమందు మనముచేయు
యజ్ఞాదులయందు దీయఁబడిన హవిర్భాగాదులును దర్పణాదులును దేవా
దులకుఁ దృప్తికరములగునని స్పష్టమగుచున్నది. శాస్త్ర వినిధముగా
న్నానాది కర్మము లాచరించవలెననియుఁ దదంగభూత త్పాణాదు
లాచరించవలెననియు నుపదేశించుటచే మన మటు లాచరించుటయే
కర్తవ్యముగాని కుయుక్తులచే విమర్శించు టచుచితము ననగ్గసంపాద
కము. దేవపితృదుల కాత్పాణాదులవలనఁ దృప్తి యెఱుఁగునను
మనము తరింతుము. అవిచ్ఛేదనియెడల నీశ్వరాజ్ఞోలంఘనచేసినవారమై
చక్రివర్తియాజ్ఞ ధిక్కరించు పురుషువలెఁ గప్పముల ననుభవించుము.
సంకల్పాదులులేని స్థానములు పరమార్థసాధకములు గావు. గోత్ర

నామాదులతోఁజేసిన దేవుఁడు తగినఫలమునిచ్చు. ఏకర్మముకైనను సంకల్ప ముండితీరవలెను. లేనియెడల నాకర్మ మాచరించినవారము గాము-ఈశ్వరుఁడు ప్రేమించఁడు. న్యాయస్థానములందు దాఖలే చేయఁబడు కాగితములందు గ్రామనామాదు లావశ్యకమేకదా ! అవిలేకుండ దాఖల్కా-బడుకాగిత ముపయోగించునా ? అవిలిఖించి దాఖల్చేసిన కాగితములోని విషయములను విమర్శించి న్యాయాధిపతి న్యాయము గలుగఁజేయును. అటులనే దేవుఁడుగూడ సత్కర్మములు సంకల్పాద్యంగములులేనివైన నంగీకరించఁడు. దానిఫలము నీయఁడు - కనుక విధులఁదెలిసికొని యాచరించి యిహపర శ్రేయస్సులఁ బొందఁదగినది.

ఈరీతిగా బ్రాహ్మణుఁడు నిత్యము స్నానము సంధ్యావందనము బ్రహ్మయజ్ఞము పితృతిర్వణము దేవతార్చనము వైశ్వదేవము మున్నగు కర్మముల నాచరించుచుండివలయును. శూద్రయుఁడు వేదాధ్యయన సంపన్నుడై శ్రోతస్మార్తకర్తానుష్ఠానపరుడై ప్రజాపరిపాలనాసక్తుడై యుండవలెను-వైశ్యుఁడు యజ్ఞనాధ్యయనసంపన్నుడై కృషిగోరక్షణ వాణిజ్యాదివృత్తిగలవాడై యుండవలయును-శూద్రుఁడు ద్విజశుశ్రూపాపరుడై యమంత్రకీముగా స్నానాదికర్మముల నాచరించుచు నుండవలెను-ఇటులఁ జతుర్వర్ణములవారును వారికి విధివిహితములగు ధర్మముల నాచరించి భగవదనుగ్రహపాత్రులై మోక్షసామ్రాజ్యమును బొందఁగలరు.

సంపూర్ణము.

నా గ ర ఖ ం డ ము .

—♦ స ప్ర మా శ్వా స ము . ♦—

కం॥ శ్రీమల్లక్ష్మీగంగానామనుతాపాణిపీడనమహాత్మక ॥

త్రామూల్యసదుపధాచయ ! సామాత్యనికాయ ! శ్రీపరాంకుశరామ ! ౧

అ॥ అవధరింపు, మవలియాభ్యాసమును జెప్పమనుచు శౌనకాది మునివరేణ్యులకు గుటయును చౌమహర్షి ని పరమేశు న్నాదయమున స్మరించి యిట్లులనియె, ౨

—: చండశర్మభార్య శాకంభరిం బ్రతిష్ఠించుట :—

వ॥ చండశర్మభార్య, శాకంభరి సరస్వతీతటంబున దుర్గం బ్రతిష్ఠించి రేయుం బవస్సు భక్తిచే గొలుచుటయు నాయచు పృసన్నయై ౩

తే॥ “ బిడ్డ ! నీచేయు తపమునఁ బ్రీతురాలనైనదానను, మంగళమగును నీకు, నేమికోరెదో కోరుమీ వీక్షణమున నడుచెప్పక సచుకూర్చి యరుగుదాన ” ౪

వ॥ అనవుడు శాకంభరి యిట్లనియె, ౫

తే॥ “ హాస్యమునఁ బ్రీతిఁజెందెడి హాటకేశవధ్యమథ చతుష్వప్తిమాతృగణము లను బలులనిచ్చి భజియింప నొనరుసుకృత మీ త్వదర్చనకృజ్ఞన మెనయుఁగాక ” ౬

వ॥ అనివేడుటయు నాడెవి ౭

అ॥ “ ఆశ్రయజకుక్షపక్షమం దరుగుదెంచు నలమహానవమీదిన మధికభక్తి నను సమర్పించువాడు నీమనసులోని ఫలము సకలంబుఁ బొందు నప్పటికి నపుడె ” ౮

వ॥ అనిచెప్పి యుతరానంబుఁజెంది శాకంభరియచు పేరఁ బ్రభాతయయ్యె, నది మొదలుకొని సరస్వతీతీరంబునఁ బుత్రప్రాతదాహీత్రులతో వృద్ధిఁజెంది బహిష్కృతనాగర బ్రాహ్మణులు విద్యాధనంబులఁ జతుర్థాఘర పురబ్రాహ్మణులకుఁ దీసిపోక మహాత్మ్యపురై వర్తించిరి, కొంతకాలంబునకు విశ్వామిత్రుండు కపింప సరస్వతి రుధిరవాహినియై రక్షోభూతప్రేషికాచంబులచే నేవింపఁబడుటయుఁ దదృశ్య మాణులై బహిష్కృతనాగర బ్రాహ్మణులం నర్మదాతటస్థ మార్కండేయాశ్రమంబు నకుఁబోయి వసించి ” రని యిట్లుచెప్పటయు ఋషులు ౯

— : గంగాజలంబుల శ్యామకర్ణంబులగు గుట్టములు పుట్టుట : —

కం॥ ధీమచ్చేష్ఠండగు విశ్వామిత్రుం డేల నదిక శాపంబిడెదా ?

నేమి యపరాధమొనరిచె నామునికి మహానది ! దయ ననఘా ! చెపుమా ॥ ౧౦

మ॥ అని పృష్ఠించుటయు నూతుం డిట్లనియె, ౧౧

కం॥ కలిగెను విశ్వామిత్రున కలఘనస్థిమనకుఁ బూర్వ మత్వంతంజా

కలమామ బ్రాహ్మణ్యముకై యిలామరవరేణ్యులార ! యేమందు నికకా,

మ॥ విశ్వామిత్రుండు త్పత్రియుండయ్యు బ్రహ్మదోష్టి బ్రాహ్మణులందఱి చేతను
బ్రహ్మరీగాఁ బేర్కొనంబడియెఁ గాని వసిష్ఠునిచేతమాత్రము పేర్కొనం బడె, డం
దుజే నుభయులకును వైరంబుఘటెల్లె ” నని యిట్లు వాత్సర్య వేండియు కొనకాదులు.

కం॥ “ త్పత్రియుడయ్యయును విశ్వామిత్రుండు బ్రాహ్మణులలోన మేటి యెటయ్యెకా,

ధాత్రభిమతుని వసిష్ఠుండుమాత్రము విప్రుడని యేలమన్నింపఁడు తాకా ” ౧౪

మ॥ అనియడుగుటయు వేండియు నూతుం డిట్లనియె, ౧౫

ఉ॥ ఉండెను ముకా ఋచీమండను నొక్కమహాముని, ధాత్రి సంత్యయుకా

నిండఁగన్వీయకీర్తి వ్రతనిష్ఠితుండై యతఁ డెంతయుం దపం

బుండుచుఁ దీర్థసేవ కనియోజఁ బ్రయాణముసేసి యేగ నొ

క్కండ యొకప్పు భోజకటకంబను గాధిమహీశు వీటికిన్, ౧౬

మ॥ ఏగి యటనుండు కాశికీనదిం గ్రుంక తత్త్వరంబునం దపించుచు సర్వావయవ
శోభనయై యరుదెంచిన రాచకన్నియం బొడగాంచి నురువారి కన్గంబై ౧౭

అ॥ “ ఎరరికూతురీపె ? యెందునిమిత్రమై యేగుదెంచియుండె నీస్థలమున ?

కెచటికేగుచున్న ? దింతయుఁజెప్పఁడి విసఁగవేడుకయ్యె జనములార ! ”

మ॥ అనియడిగిన జనులిట్లనిరి. ౧౮

కం॥ “ ఏతత్త్రిలోక సుందరి భ్యాతుండగు గాధితనయ, కడుగుణవంతుం

డై తగు పెనిమిటిఁ బడయుటకు తా నేతంచె గౌరి సారాధింబన్, ౨౦

ఉ॥ ఈనదియొడ్డునం జీలఁగు నెంతయు నున్నతమామ దేవతా

మానతయైన హైమవతినుండెర, మచ్చటికేగి యీమె నె

ద్ధ్యానముభోపచారములఁ దద్దయ సల్పి శ్రవస్సుభింబుగా

గానముఁబాడి మాపటికిఁ గ్రొవ్వులు నేగుచునుండు నింటికిన్, ౨౧

మ॥ అనినవిని యతండు గాధిగృహంబున కరుగుటయు నాపార్థివుఁడు సమ్మ
ఖంబుగం బోయి కృతాంజలిపుట్టుండై

తే॥ “నిస్సృహఁడవైన నీకును నేడదేలూ రాకఘటియించినది మునిరాజు! యిటుకు”
నుడువు మదియంతయును నాకుఁ దడయ కిప్పుడ, శ్రమదిట్టంబునెఱవేర్చ సిద్ధముంటి?

ప॥ అనినోడువుటయు ఋచీకుండిట్లనియె, ౨౪

కం॥ “వరత్సనియగునీకుత సరగుననర్పించి ‘వెండ్లిసల్పు మహీశా!’

గిరిజగుడికడల నానిడ దరిసింది స్మరార్తిబడితిఁ దాళఁగఁజాలక” ౨౫

ప॥ అనినఁని గాధి యయ్యది యసవర్ణవివాహమనియు నతఁడు దరిద్రుండు
వృద్ధుండు ననియు నర్పింపకున్న నలుగుననియు నాలోచించి ౨౬

తే॥ “కన్యకారాజమున మాకుఁ గలదు కుక్క, వద్ది యొకఁగదనని మహాత్మ! నీకు
నాదు పుత్రకనర్పించి న్యాయమైనదలి వివాహమొనరించి పంపువాడ” ౨౭

ప॥ అని వ్యాజంబుఁబన్నటయు ఋచీకుం డిట్లనియె, ౨౮

కం॥ “చెప్పుము కన్యాశుల్కం బెప్పుగిదిని దీసికొనుట కేర్పఱచితివో,

గొప్పనెయగుఁగాకది, నేడదప్పక యీ సిద్ధముంటి ధాత్రీనాథా!” ౨౯

ప॥ అనియిట్లువాక్రమ్యుటయు బార్థివుండు ౩౦

చం॥ “ఒకచెవి నల్లనై మిగిలియుండిన మై యఖిలంబుఁ దెల్లనై

ప్రకటితవాయువేగమునఁ బాఁతిడిగుఱ్ఱము లేడునూరు లో

డక యెవఁడిచ్చు వానికి నిడంగలవాడను నాదుబిడ్డ, దీ

నికినిక భిన్నమాగ్ధమున నేను బ్రవర్తిలఁజాల సంయమి!” ౩౧

ప॥ అని వక్కాణించుటయు నమ్ముని వల్లెయని కన్యాశుల్కంబునకుంజని గంగా
తీరంబునం బ్రవేశించి “అశ్వావోధ” యను శూక్రమును జసింప సర్వశ్యేతంబులును
శ్యామైకశ్రవణంబులును నగు నేడునూలుల గుఱ్ఱంబు లేడునూలుల సాదులతోడం
గూడి గంగాజలంబునుండి బయలుపెడలె, నాటగోలె నయ్యది యశ్వతీర్థంబని విభాత,
మంత ఋచీకుండు హయోత్తమంబుల భోజకుటకంబునకుఁ దోలించుకొనిపోయి గాధి
తొప్పఁజెప్పుటయు నాతఁ డవ్వనిఁ దీసికొని కూతురుచ్చి వివాహంబుగావించె, నట్లు
పాణిపీడనంబు పరిసమాప్తిగా మునివర్యుఁ డాపెతోఁ గాపురంబుచేయుచు సంకోచ
సమయంబున వరంబుగోరుకొనుచు నాకె పోయి తల్లికిఁజెప్ప నాయుచు యిట్లనియె,

కం॥ “తనయో! నీపతి నీ కత్తనుకూలుండగుచు వాంధితార్థం బిడువో

ననఘంబగు బ్రాహ్మణ్యము నెనసిన యొకయాత్యుభాతు నిమ్మను మెలమిక, ౩౩

కం॥ పుత్రకులులేకయుంటిని బుత్రీ! నే, నందువలనఁ బోయి త్వదీశుక

క్షేత్రంబుగలిగెనర్థిలుపుత్రుని నాకును నొసంగఁ బురికొల్పఁగదే” ౩౪

వ॥ అనినవిని యాయవతి ఋచీకుని సమీపించి జనని చెప్పినదంతయుం జెప్పినవిని యతండు పుత్రేష్టియగుదు బ్రహ్మతేజస్సహితంబుగా నొకటియు తుత్రతేజస్సహితంబుగా నొకటియు రెండు చరువులు సిద్ధపఱచి బ్రాహ్మ్యచరువు భార్యకన్య

౩౫

కం॥ “దీనిం బ్రాసించి కరీడ్యానా! యశ్శత్రోపాదపాలింగనమున్

బూనికఁ గావింపుము, సత్సానునిగనె, దతిఁడు బ్రాహ్మ్యశోభితుఁడగుఁ దాన్, కం॥ రెండవచరువు త్వదంబ, దఖండశ్యగ్రోధశరువుఁ గొంగిటనిడ నా

ఖండేందుఫాలకుం బుత్రుం డుదయించెడిని తుత్రరూపముతోడన్, ౩౬

వ॥ అనిచెప్పిపంపుటయు నత్తరుణు లిరువురును సంతసంబునం బొంగిరి, పదపది తల్లి బిడ్డంగూర్చి ౩౭

కా॥ “సామాన్యంపు స్వకార్యమందును జనుల్ శ్రేష్ఠాశులైయుండి తా

సేమాత్రంబా విశేషమంచుదురు పుత్రీ! కాన నమ్మాని పెం

డ్లాహా నీకిడియున్న యట్టి చదువున్ మంత్రప్రభావాన్నితం

లై మీఱం బొనరింపకుండఁ, డిది సత్యంబయ్యెడిం, గావునన్ ౩౮

కం॥ నాచరువు నీవుగొనిమును నీచరువును నాకొసంగు నీరేజముఖీ!

నాచెట్టును నీవేకొని నీచెట్టును నాకొసంగు నేస్తుముతోడన్, ౪౦

అ॥ దాన సామ్రాజ్యధారేయుఁడైనయట్టిసుతుఁడు నాకుజనించెడి కూరుఁడగుచు

భూమిసురమాత్రుఁడైనచో, బుత్రీ! నీకు భూరిసంతోషమిఁజాలుఁ బుత్రుఁడరయ”

వ॥ అని చెట్టుయెడలను జరుపుటయెడలను వ్యత్యయంబుగావించె నంత నయ్యింతు లిరువురును ఋతున్నాతలై భర్తృసంయోగంబున గర్భంబులు ధరియించిరి, గర్భిణియైన యా త్రిలోకమందరి ఛేష్టితంబుం దిలకించి ఋచీకుండు ౪౨

కం॥ “చీ పాపిని! నీచేసిన యాపని యేమిటిదె? నీకు నిచ్చినచరువున్

నీ ప్రసువునకిడి యాపెది సాపడితి యథేచ్ఛనీవు శ్రమ విఫలముగాన్ ౪౩

నీ॥ అపెటంజెప్పిన యల నటవృక్షముం జేరి నీకాంగిటజేర్చినావు,

వారచీరల మూలఁ బాఱవైచి యమూల్యచీనాంబరములఁ గై నీనీనావు,

కస్తూరిమొద్దలైన గంధవద్ద్యవ్యంబు లాడలినిండంబూయఁగఁడఁగినావు,

అవనీసురార్హతా నాచారములనీడి రాచకీవివహింపఁ జూచినావు,

వరుస జపముం దపంబును వదలినావు, అరుణుపాడువున స్నానంబై మఱచినావు,

ఈదృశ్యంబుగ నీచేప్పలెల్ల నేను దెలిసి చీయనునందాఁకఁ దెచ్చినావు, ౪౪

నీ॥ కమదమంబులులెన్న సాధించి నీతల్లి పృథివి దాపనీనాఁగఁ జేరుమోనె,

జపహోమములఁ జాల సల్పి యెప్పుఁ ద్వదంబ యఘనినర్ముక్తయం చనఁగఁబడియె,

గొప్పతీర్థములందుఁ గ్రుంకి నీజనయిత్రి పరిశుద్ధురాలునాఁబడియె జగతి,
స్వాధ్యాయపాఠముల్ శ్రవణించి నీయమ్మ ధీచతురుని పేరుకెచ్చుకొనియె,
క్షుత్రియాంగన యిటు బ్రహ్మచర్యబూన బ్రాహ్మణిని రాచరీవికిం బాటుపడితి,
కాన క్షుత్రియఁడే నీకుఁగలుగుబొమ్ము బ్రాహ్మణునిగాంచనానెయే పాత్రురాలు,
తే॥ వేంకటాధరించు శ్రీమణి వేవిశ్వననుసరించియే తాను సంతతిఁ గాంచుచుందు,
రెట్టిభావంబు లయ్యెడ నేరుపడునో యట్టిపుత్రుండుగలుగుఁ దడంగవలకు,

మ॥ అని వాక్రుచ్చుటయు నాయమ చేతులుజోడించి దీనవదనంబున నిట్లనియె,
మ॥ “భవమత్తంబు యథాధ్యయ్యుడిఁ బ్రభూ! బ్రాహ్మంపుణిన్నాంబులె
య్యవియుం జూడక చెప్పుచుంటివి యతీతానాగతోదంతమల్,

భువిరాడ్బాలున కీపు తండ్రివగు పెత్తుం గూడ, దట్లైటచే
ప్రపంచుడైన ద్విజుండె నాకు సుతుండె క్రాలం బ్రసాదింపుమా”

౪౮

మ॥ అని యిట్లు నొడువుటయు బుచ్చికుండు

౪౯

తే॥ బ్రహ్మతేజోయుతంబాచుఁబరగ నీకు క్షుత్రతేజోన్వితముగ నీజననికిని జ
రుద్వయం బొడగూర్చు మాటుపునొనర్చితింక దీనికి వ్యత్యస్త మెట్లనర్తు, గం
తే॥ అబల! కాస్త్రవ్యతిక్రమ మాచరింప నధముడని నన్ను నిందింతు రవనిజనులు,
ఏమిచేసితిో చేసితి, వింక దీని కన్యధాయొనరింపఁ గా దరుగు మవల

మ॥ అని పలుకుటయుఁ దత్పత్ని మజియు నిట్లనియె,

తే॥ అట్టులగుచోఁ ద్వదావృతమైనయట్టి క్షాత్రతేజంబు మత్సాత్ర గాత్రమునఁ బ్ర
విష్టచుగుఁగాక, నీకన్న వేత్తయైన బ్రాహ్మణుండె కుమారుండె పరంగవలయు ౫౩

మ॥ అనవుడు బుచ్చికుండు

౫౪

అ॥ “అట్లె నీదుపుత్రుఁ డవనీసురశ్రేష్ఠుడగును సంతతిమ్ము చిగురుఁబోడి!
పాత్రుఁ డధికమైన క్షాత్రంపుఁడెఱుతో యుద్ధదుర్ధరత్వ మొందఁగలఁడు ” ౫౫

మ॥ అని పలుకుటయు నాయమ యంతయును దల్లికి నివేదించి పదియవమాసం
బున బ్రాహ్మణలక్ష్మీసమేతుండగు కుమారుఁగనియె, నాయన జపవగ్ని యన విశ్రుతుం
డయ్యె, దత్పుత్రుండు రాముండన మహాయకుండె యరువదియొక్కమాటులు ధాత్రి
నిఃక్షత్రియంబొనరించె, గాధిభార్యయు దశమ

— విశ్వామిత్రుండు రాజ్యమును నదలిపెట్టుట —

మాసంబున బ్రాహ్మణలక్ష్మీసమావృతుండగు పుత్రుంఁగాంచె, నతండు విశ్వామిత్రుండన
దినదినప్రవర్ధమానుండె యావనంబువహించియుఁ చిత్పవైతాపహంబగు స్వరాజ్యంబు
నిచ్చగింపక నిత్యంబును వేదాధ్యయనసంపన్నుండె బ్రాహ్మణోచితమార్గంబున నుండు

చున్నను గాధి స్వరాజ్యంబున నియోజించి సకళత్రంబుగా వనంబునకుఁజనియె, విశ్వా
మిత్రుండు రాజ్యస్థుండై కొంతకాలంబునకు మృగయావ్యసనంబునం దగిలి యడవి కరిగి
నీ॥ దుష్టులనన్నింటిఁ దునుమాడి తునుమాడి యడవిదున్నలఁబట్టి యవనిఁగూల్చి

ఖడ్గేష్వుగంబుల ఖండించి ఖండించి పృథువరాహంబులం బిలుకుమార్చి
మదపుటేనుంగుల ప్రవరించి ప్రవరించి క్రూరసర్పంబులం గూల్చివైచి
పులులమొత్తంబులం బోకార్చి పోకార్చి బలునివంగుల నేలఁ బండఁబెట్టి
సింహములమీఁదఁబడి ఓట్టుసంహరించి శరభములఁబ్రొచ్చి మధ్యాహ్న సమయమునకు
దొడ్డిపానలకుం జిక్కి సాక్కిమిగుల నల వసిస్తాశ్రమంబున కరుగుటయును, ౧౭

మ॥ అమ్మని యెదురేగి యర్జుమిచ్చి యాగమనకారణమడుగ, ౧౮

అ॥ "వేంటలాడియలసి గాటంపుదప్పిచే మంచినిర్ల కరుగుదెంచి నాడఁ,
జల్లనిరుద్రావి శ్రమఁబాసి నాడ, నిం కాజ్ఞయిడిన నింటి కరుగువాడ " ౧౯

మ॥ అని నొడువుటయు వసిష్ఠుండిట్లనియె, ౨౦

తే॥ "మట్టమధ్యాహ్నమైనది, చట్టు లగల వెలుంగుచున్నాఁడు వినువీధి వేడివేట్టు,
కాన భుజించి యపరాహ్నమైనవెనుకఁ బయన మొనరింతు నిలుపు నృపాల ! నీవు"
మ॥ నావును విశ్వామిత్రుండు ౨౧

కం॥ "చతురంగ సైన్యములతో యుత్తముగ నిట కరుగుదెంచియుంటిని, నది ద్వా
ర్ధిత, మట్టుగాన నవిలంబితముగ నా కాజ్ఞయిమ్ము మెల్లగఁ జనెదక, ౨౨

కం॥ తన సేవకు లాఁకలిగొని కనుగొనుచుండంగ వారిఁ గాదని యొకఁడే
తినువాడు గుణవిహీనుఁడు, ఘన సరకములొనఁగూలుఁ గడ కతఁ డరయక " ౨౩

మ॥ అని పలుకుటయు వెండియు వసిష్ఠుండిట్లనియె, ౨౪

ఉ॥ "ద్వారమునందు నీభటులు తారు బుభుక్షీతులై వసించుచో
వారలనందఱుం బిలువు, వైశమ తృప్తులఁజేసిపుత్తు, మ
ద్భూరితపఃప్రభావమునఁబొందిన నందినియక కుభేను వేఁ
గొరిన యేపదార్థమును గొంకక యిచ్చుచునుండు నిచ్చులుక " ౨౫

మ॥ అనినవిని సైన్యంబును రప్పించి స్నాతుండై మారుచుండుటయు నందిని వసి
ష్ఠువేఁ బిలువంబడి యేమియాజ్ఞయినన నమ్ముని ౨౬

మ॥ "సలులండైచనుదెంచి నాఁడు మన విశ్వామిత్రరాజుని, యా
పలువుక భృత్యులు సంతసింపఁ దొరగా భక్ష్యంబులుక భోజ్యముల
సలహాకారముగా నొసంగి త దిభాశ్వగ్రాససంస్పృక్షిఁజే
యు బలియంచు భవన్యహత్త్యమును దా నుర్వికుఁ డగ్నించెడిక ౨౭

ప॥ అనిచెప్పటయు నయ్యది వల్లయుని తత్త్వంబు పదివేలమందికి సరిపడు పదా
ర్థంబును సృష్టించె, నంతఁ దద్వృత్తులు వడ్డించిరి, తుణకాలంబులో నిట్లు సపరీవా
రంబుగా సంతృప్తినిగిది విశ్వామిత్రుఁ డాశ్చర్యపడుచు మంత్రులంజూచి ౨౯

మ॥ అహహా ! యెంతవిచిత్రమయ్యది, కరం బాకంటికిం జిక్కియు

న్న హయేభోష్ట్రముఖాఖిలాస్మకురునైక్యం తేను మీరందఱుకొ

బహుధా తృప్తిపడంగ మృప్తమగు నన్నంబుం బ్రసాదించి భూ

రిహితంబుం బొనరించె నిమ్మొదవు మంత్రశేష్ఠా ! లీక్షింపుడీ, ౩౦

క॥ కావున నీయావును గొనిపోవుద మెట్లైనీ మనము కొంక, కరణ్యా

నీవాసి భృత్యహీనుఁడు నా విప్రుండితఁడు చేయునది యేమందున్ " ౩౧

ప॥ అని వసిష్ఠుం బిలిచి ౩౨

ఉ॥ " నందిని నాకొసంగు మునినాథ ! యరణ్యమునన్ వసించునీ

కందులకిది యొక్కనికి ? నిచ్చెద దీనికిఁ గాను నీకు నీ

డెందము చందముం బెలుపు, కీచికెలంగు హయంబులో కరి ౩౩

డృష్టందమొ యగ్రహారములా యేవొ తృడివైములన్ వచింపుమా " ౩౪

ప॥ అని యడుగుటయు నతండిట్ల యె, ౩౪

అ॥ " హోమభేనువిని నృపా ! మాకుఁ గామదోహినియు, నందువలన నీయనేను,

త్యోమరునకుఁ దలఁప సామాన్యమాగోపె యవ్యుదగడు, దీని నమ్మటెట్లు, ౩౫

అ॥ ఆవునమ్మియెవ్వఁ డధంబు గ్రహించుచు వాడు పంచముండు వాస్తవముగ;

జననినమ్మినట్టి చండాలుడే తుతం దని వచించె చునువు విను జనేత ! ౩౬

అ॥ దానసామభేదదండంబులకు నేను సాక్ష్యపడెనునట్టి జనుఁడఁగాను,

వేయునేల దీని నీయ ముమ్మాటికిఁ, జనుము తిన్న గాను స్వగృహమునకు " ౩౭

ప॥ అనవుడు విశ్వామిత్రుండు ౩౮

అ॥ " రసఁజెలంగునట్టి రత్నంబులన్నియు రాజకీయములుగ రహివచింతు,

పెరియు రత్నభూత, యే దండముననేని గొనుమఁగాన సామముననె యమ్ము " ౩౯

ప॥ అని పలికి పట్టుకొనురదెని భటుల కాజ్ఞాపింప వారు లగుడసాసాణంబులఁ

గొట్టి కట్టివేయుటయుఁ దన్నుందిని యుచుచుం బోయి ౪౦

క॥ " ఇచ్చితివొకొ నను తేనికి సచ్చిరితా ! యతినిభటులు స్వాములువోలెన్

వచ్చి ప్రహరింపఁజొచ్చిరి, సోచ్చె మదీయాంగమెల్ల, సోరాడ దీకన్ " ౪౧

ప॥ అని యడిగిన వసిష్ఠుం డెట్లనియె, ౪౨

తే॥ “ పోగిముల్కుంకగతములా పట్టినే యిచ్చుటకుఁగాఁ బ్రయత్నింపనేమిన్నుఁ
గాన నీచేదమును నీవు కాచుకొమ్ము పొమ్మునందిని ! మత్స్యభావమృతలన ”

మ॥ అని చెప్పుటయు నయ్యావు నిమ్రంబుగా నజవఁ దచ్చబంబులనుండి సాయం
భులై మేచ్చకబరపులిందులు లెక్కకు మిక్కిలియై యుదయించి విశ్వామిత్రబలంబుల
జెనుకకుఁదటిమి, రంత నమ్మహీపతి చతురంగనై న్యసహితంబుగా సమరంబుసలుపు
టయు నాక్లేచ్చు లశ్వగజపదాతుల హతముచేసిరి, హతశేషు లవలకుఁబాటిరి,
మేచ్చులు మేదినిశ్యరుం జుట్టుకొనిరి, వసిష్ఠుఁ డది విఠోకించి నందినిం బిలిచి ౮౪
కం॥ “ తురకలచే నావృతుఁడగు నరపాలుని గావుమమ్మ నందినిరో ! త

త్కరుణం బ్రజ సత్పథమునఁ జరియించు, నమార్గమునను జను లేకున్నన్ ”

మ॥ అనుటయు మేచ్చాదుల వారించుటకుఁగా వచ్చుదాని విశ్వామిత్రుండు
కత్తిచే వేయిమొదలిడియె, వసిష్ఠుఁ డతని బాహుస్తంభనంబొనరించె, వంత సతండు
వసిష్ఠు నుద్దేశించి ౮౬

కం॥ “ కఱకుం దురకలచేతను బొరిగొనఁబడునన్నుఁ గాచి భూసురవర ! స

త్కరుణను బాహుస్తంభన పరివర్జితుఁడేయుమయ్య, ప్రస్తుతిసేరున్,

అ॥ మనపరాధమునను సదమదమయ్యె నానైన్యమెల్లఁ, గానఁ జనుదునింకఁ,

గానఁబడునాకుఁ గాసంతయేని ప్రయోజనంబు చూడ యుద్ధమునను,

అ॥ దుర్విసేతుకడకుఁ దోలెంచు సిరి విద్యచాలకాల ముండఁజాలదచట,

నతిమదమున గర్వి నైయున్న యట్టి నే నాలమునను నిల్వఁజాలనట్లు” ౮౭

మ॥ అ॥ ప్రార్థించుటయు నట్లు కావించి వసిష్ఠుండు నవ్వుచు నిట్లనియె, ౯౦

కం॥ “ మన్నీడ! స్తంభదోషము చన్నది నీభూమునందుఁ జనుమింటికికక్క,

దిన్నయజుగ్రద్దలింపకు, మెన్నడుఁ బగఁబెట్టుకొనకు మిఁక విప్రులతోక

మ॥ అని విడిచిపుచ్చుటయు విశ్వామిత్రుండు క్రీడాయతుండై పిటికరిగి

అ॥ “ డైత్రబల మిసీ! యసారంబు, తద్వీర్య మంతకన్నఁ గడు నిరర్థకంబు,

బ్రహ్మబలమె బలము పరికింప, నవ్వారితేజమె యమోఘతేజఃపరయ,

క॥ ఏతద్బ్రహ్మబలంబును నేతరునైన నేను నెనయఁగవలయుక,

తాతలవాటి న్వరాజ్యము ప్రీతిం ద్యజియించి తపము పెంపఁగవలయుక”

మ॥ అని నీవ్రియించుకొని రాజ్యమందు విశ్వసహుండమ తన కుమారు ఘోషించి

తపోననంబునకుఁ జనియె,

- ౧౦ రామార ముబ్బయ్యగారు - శ్రీ శ్రీ విరూపాక్షసంస్థాన ప్రధానమంత్రి
- ౧౧ భంతులభట్లగారి వేంకటభుజంగముగారు - ముసలాపురం
- ౧౨ దండం గుండేరావుగారు, కరణం - ముసలాపురం
- ౧౩ తిగుళ్ళ కృష్ణారెడ్డిగారు, పల్లెలు - ముసలాపురం
- ౧౪ కాకుమాను హనుమయ్యగారు, నర్సరావుపేట
- ౧౫ తిప్పరాజు కామేశ్వరరావుగారు, కరణం, దుగ్గిరాల
- ౧౬ భొమ్మగారాయణి వేంకట రామయ్యగారు, వంగపల్లి
- ౧౭ నరసింహస్వామినారు, యాదగిరి
- ౧౮ చీరకాయల హనుమంతరావుగారు, రాయగిరి
- ౧౯ పాలపర్తి గోపాలకృష్ణయ్యగారు, దేవవాడ
- ౨౦ బాలారాం వేంకటరత్నముగారు, బకీలు, గుంటూరు
- ౨౧ తుముగుర్లోని నరసింహారావుగారు, తిరుమలగిరి
- ౨౨ మేదకో కమలారావు దేశములు గారు, నల్లపల్లి
- ౨౩ నార్సేపాటి వేంకటసుబ్బారావుగారు, నర్సపురం
- ౨౪ బాసపాటి గుల్లపూర్ణయ్యగారు, అల్లెగుండ్ల కరణం, హనుమంతపేట
- ౨౫ చిక్కరాం నల్లపల్లి రావుగారు, కరణం, చెలకుతిరి
- ౨౬ కవులూరి నరసింహారావుగారు, ఈలపల్లి
- ౨౭ గోలేటి వేణుగోపాలరావుగారు, పోలీసుపరివార్షెట్టరు, ప్రత్తిపాడు
- ౨౮ నడింపల్లి నరసింహారావుగారు, రిడ్డెర్ రాఫీసు క్లార్కు, గ్రోనూరు
- ౨౯ రాచగొండ వేంకటరామయ్యగారు, యెనమదల
- ౩౦ నారపరాం వేంకటలక్ష్మీనరసింహారావు దేశములుగారు - తమ్మవరం
- ౩౧ కప్పగంతు సుబ్బారావుగారు - పోలీసుపరివార్షెట్టరు - పినుగురాళ్ళ
- ౩౨ నుండ చినజింకయ్యగారు, దండమాడి.
- ౩౩ క్యామాపంతులగోపాలరావుగారు-బందోబస్తు మొహాలేమికొ-వరంగల్లు
- ౩౪ తిరుమలస్వామిచక్రవర్తి వనదానాధ్యులతయ్యవాడగారు-కాతాపురం
- ౩౫ కన్నయ్యగారిసంగయ్యగారు-ముసలాపురం
- ౩౬ చక్కిలం హనుమయ్యగారు-ముసలాపురం
- ౩౭ తాళివెలిమి శింగన్న మొకద్దంగారు-గడిపెద్దాపురం
- ౩౮ కిషకోరావు దేశపాండ్యగారు- తాళ్లపల్లి
- ౩౯ వేంకటరాజయ్య మత్తేదారు, సీతారాంపురం.
- ౪౦ తొల్లికొండ లక్ష్మారెడ్డిగారు, షీ.
- ౪౧ కొత్వాది వేంకటేశ్వరరావుగారు, సంగం
- ౪౨ రంగరాజు గోపాలకిషకోరావు దేశములుగారు, హనుమం
- ౪౩ చివుతుల శ్రీరామశర్మగారు- నాగులుప్పలపాడు

అభినవసరస్వతి.

సంపాదకుడు - నాగరఖండస్వర్ణకారవ్యవహారాని బహుమతిగా రాయగు

జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది యొకమాసపత్రిక. ఇందు వర్ణాశ్రయధర్మతోక గ్రంథములును చిత్తములు

యును వ్యాసములును బ్రకటింపబడును.

చివర 1891 కి గు 10-10

ఈ కార్యస్థానమును మొక్కుదొరమ ప్రస్తుతిములు.

1 కరివీళ్ళోద్ధారిణి [పురా వీరభద్రకవి]	...	0	4	0
2 వాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
3 కంసువధ నాటకము	...	0	8	0
4 చమత్కారనంబరి 'సింహాద్రి వెంకటాచార్యులు	...	0	4	0
5 విరూపాక్షపీఠగురుపరంపర	...	0	2	0
6 సీతీశీతలు (సుతుతీతకమునకు సంస్కృతిము)	...	0	2	0
7 విశ్వప్రావృణశబ్దఖండనము, బ్రాహ్మణశబ్దాచారము	...	0	2	0
8 విగ్రహారాధన ఖండనఖండనము	...	0	4	0
9 చిత్తారుజిల్లాతీర్థుని విమర్శనము (ప్రతికాధిపతి)	...	0	4	0
10 సంగదోషము	...	0	3	0
11 పులింగానివాచము (ప్రతికాధిపతి)	...	0	1	0
12 వత్సలనీతిశతకము	...	0	1	0
13 శివానందలహరి (తంగడ రామకృష్ణకవి)	...	0	1	0
14 నర్సారావుపేట శతావధానము (తిరుపతివెంకటేశము)	...	0	3	0
15 పశ్యాంపుశ్యాం	...	0	2	0
16 పశ్యశబ్దవిచారము	...	0	2	0
17 పురశ్చరణము	...	0	2	0
18 శంతసురాజవర్ణిత	...	0	14	0
19 వర్ణవృక్ష	...	0	4	0
20 స్వర్ణకారవ్యవహారము	...	1	8	0
21 శుద్ధాధిపారశ్చంద్ర చరిత్రము	...	0	10	0
22 తిరుపతి వెంకటేశ్వరతత్త్వము	...	0	1	0
23 నూతనసంహిత-ఆంధ్రము	...	2	0	0
24 స్కాందమహాపురాణాంతర్గతనాగరఖండము (౧ సంపుటము)	...	1	0	0
25 డిటా నాగరఖండము (౨ సంపుటము)	...	1	8	0
26 భారతీయప్రబోధము (విశుపాటి చిదంబరశాస్త్రి)	...	0	4	0
27 ధర్మచింతనము.	...	0	4	0

అభినవసరస్వతి కార్యస్థానము, జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి,

మొదటిసంపుట.